

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

ЮРИДИЧНА КОМПАРАТИВІСТИКА

Методичні рекомендації для самостійної та індивідуальної роботи

(для здобувачів вищої освіти
1 курсу денної форми навчання
другого (магістерського) рівня вищої освіти
факультету підготовки фахівців для органів
досудового розслідування
та факультету підготовки фахівців
для підрозділів стратегічних розслідувань)

Дніпро
2022

УДК 342
К 34

*Схвалено Навчально-методичною радою
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
протокол № 2 від 18.10.2022*

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Козаченко А. І., доктор юридичних наук, доцент, завідувач кафедри теоретико-правових дисциплін юридичного факультету Полтавського юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Лаврик Г. В., доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри правознавства ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі».

К 65 Юридична компаративістика: метод. рекомендації для самостійної та індивідуальної роботи (для здоб. вищ. освіти 1 курсу денної форми навч. другого (магістерського) рівня вищої освіти ПФПОДР та ФПФПСР) / уклад.: Д. А. Селіхов. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 82 с.

Укладачі: Селіхов Дмитро Анатолійович, професор кафедри теорії та історії держави і права Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, доцент

Викладено методичні рекомендації для самостійної та індивідуальної роботи з дисципліни «Юридична компаративістика».

Для здобувачів вищої освіти та викладачів юридичних закладів вищої освіти.

ЗМІСТ

Вступ	4
Тематичний план.....	8
Основна рекомендована література:	9
ТЕМА 1. Юридична компаративістика: предмет, методологія.....	13
ТЕМА 2. Романо-германська правова сім'я	26
ТЕМА 3. Сім'я загального права	39
ТЕМА 4. Релігійно-традиційні правові сім'ї.....	50
ТЕМА 5. Порівняльно-правові дослідження міжнародного та європейського права.....	61
Методичні рекомендації до самостійної та індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти	73
Система оцінювання успішності навчання з дисципліни «юридична компаративістика».	75
Питання для підсумкового контролю з навчальної дисципліни «Юридична компаративістика»	79

ВСТУП

Процеси глобалізації невпинно впливають на взаємопроникнення різних правових систем та сімей.

З набуттям незалежності перед Українською державою постало завдання вдосконалення національної правової системи. Водночас Революція Гідності прискорила шлях євроінтеграції України, що актуалізувало вимоги адаптації правових норм України до права ЄС.

Навчальна дисципліна «Юридична компаративістика», як нормативна базова дисципліна, відіграє важливу роль при підготовці фахівців за спеціальністю 081 «Право». В умовах євроінтеграційних процесів, входження України як демократичної і правової держави до світового співтовариства вивчення цієї дисципліни має особливе значення та надає здобувачам вищої освіти (далі – Здобувач) можливість набуття таких компетентностей:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК9. Здатність працювати в міжнародному контексті.

СК2. Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України.

СК3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні.

СК4. Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України.

СК5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції.

СК17. Здатність аналізувати та інтерпретувати результати наукових досліджень, враховуючи використання міждисциплінарних та порівняльно-правових підходів.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Юридична компаративістика» є набуття та поглиблення знань слухачів щодо систем сучасного права та набуття основ провадження порівняльно-правових досліджень.

Мета цієї навчальної дисципліни включає три складові:

- освітня (навчальна) – сприяти становленню сучасного висококваліфікованого правника; надати знання щодо правових систем сучасності, а також методології порівняльно-правового дослідження;
- розвиваюча – формувати та розвивати правові знання здобувачів, уміння здійснювати порівняльно-правові дослідження;
- виховна – формувати ціннісні орієнтири здобувачів вищої освіти відповідно до ідеалів гуманізму, демократії, справедливості, поваги до особистості, в умовах світу, що глобалізується; виховувати активну громадянську позицію; сприяти формуванню громадсько-політичної свідомості правника.

Передумови для вивчення навчальної дисципліни. «Юридична компаративістика» тісно пов'язана з такими навчальними дисциплінами як «Теорія держави і права», «Історія держави і права зарубіжних країн», «Конституційне право», «Філософія права», «Міжнародне право», які формують уявлення про державу і права, закономірності їх становлення, функціонування і розвитку, допомагають зрозуміти сутність цих соціальних явищ.

Результати вивчення навчальної дисципліни «Юридична компаративістика»

Згідно з вимогами освітньої програми здобувачі повинні

знати:

1) на понятійному рівні: понятійно-категоріальний апарат юридичної компаративістики; методологію порівняльного правознавства;

2) на фундаментальному рівні: основні системи сучасного права; зміст та специфіку правових сімей.

вміти:

1) на алгоритмічному рівні: аналізувати правові явища різних систем сучасного права; працювати з науковою та аналітичною літературою з юридичної компаративістики, нормативно-правовими актами різних систем сучасного права;

2) на евристичному рівні: встановлювати особливості методології порівняльно-правових досліджень; самостійно робити прогнози у сфері розвитку основних систем сучасного права; аргументовано вести наукові дискусії.

Щодо індивідуальної роботи здобувача вищої освіти, то слід уточнити, що вона може бути аудиторною самостійною роботою за індивідуальними завданнями під керівництвом науково-педагогічного співробітника, під час виконання якої здобувач може отримати методичну допомогу у вигляді консультацій щодо виконання цієї роботи

і така роз'яснювальна робота є індивідуальною (це може бути вивчення окремих питань навчальної дисципліни, робота з використанням комп'ютерної техніки, виконання тестових та творчих завдань, аудиторне прослуховування, тощо).

Такий підхід до самостійної та індивідуальної роботи здобувачів з навчальної дисципліни «Юридична компаративістика» спрямований на забезпечення:

- системного й послідовного засвоєння в повному обсязі навчального матеріалу з дисципліни;
- послідовне вироблення навичок ефективної самостійної професійної діяльності та здібностей до творчої праці;
- формування самостійності у здобутті і закріпленні знань як риси характеру;
- володіння засобами обробки інформації.

Основними функціями самостійної та індивідуальної роботи здобувачів є:

- **гносеологічна (пізнавальна)** – визначається здобуттям систематизованих знань з дисципліни;
- **прогностична функція** – вміння здобувачів вищої освіти вчасно передбачати та оцінювати як можливий результат, так і саме виконання завдання;
- **самоосвітня функція** – формування вмінь і навичок, їх самостійне оновлення і творче застосування;
- **коригуюча функція** – вміння вчасно коригувати свою діяльність;
- **виховна функція** – формування самостійності як риси характеру.

Основними принципами організації самостійної та індивідуальної роботи здобувачів є:

- **принцип інтерактивності** – передбачає необхідність обміну інформацією з науково-педагогічним працівником та іншими здобувачами;
- **принцип регламентації навчання** – відображає необхідність вибору стратегії навчання і планування організації самостійної та індивідуальної роботи здобувача;
- **принцип індивідуалізації навчання** – виявляється у врахуванні викладачем індивідуальних психологічних особливостей

здобувача при здійсненні педагогічного забезпечення самостійної роботи;

– **принцип опори на базові знання та вміння**, що передбачає врахування позитивних якостей особистості здобувача, його мінімальних навичок самостійної роботи з технічними засобами, вміння раціонально використовувати вільний час для здійснення самостійної та індивідуальної роботи;

– **принцип зворотного зв'язку**, що дозволяє своєчасно обговорювати та корегувати проблемні питання по даній дисципліні;

– **принцип наочності**, що передбачає представляти інформацію в доступному вигляді;

– **принцип науковості**, що дозволяє вирішувати поставлені завдання на сучасному рівні наукових знань;

– **принцип випереджального навчання**, що забезпечує спрямованість самостійної та індивідуальної роботи на активізацію, розвиток розумової діяльності здобувача, формування здатності самостійно прогнозувати, вибирати і вирішувати дидактичні завдання, здобувати знання у співпраці з іншими здобувачами, з даної дисципліни;

– **принцип зв'язку теорії з практикою**, що надає можливість вирішувати ситуаційні задачі та ін.

Контроль за здійсненням самостійної та індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти включає:

- перевірку й оцінювання мультимедійних презентацій;
- перевірку та оцінювання правильності складених схем;
- перевірку рефератів та творчих завдань (доповідей, анотацій, есе та ін.), їх оцінювання;
- перевірку правильності відповідей на тестові завдання;
- перевірку та оцінювання виконання практичних завдань;
- перевірку словникової роботи, її оцінювання;
- перевірку конспектів.

Виконання самостійних та індивідуальних завдань з навчального курсу сприятиме поглибленому вивченню здобувачами вищої освіти окремих проблемних питань, сприятимуть підвищенню рівня правосвідомості, що в подальшому має позитивно позначитися на їх професійній діяльності.

Методичні рекомендації з навчальної дисципліни «Юридична компаративістика» розраховані на Здобувачів вищої освіти факультетів ПФПОДР та ФПФПСР Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ (10 годин лекцій; 20 годин семінарських та практичних занять; 60 годин індивідуальної та самостійної роботи).

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Освітній ступінь **магістр**
на **2022/2023** навчальний рік
Форма навчання: ДЕННА
Факультет: **ННППФПНП**
Курс: **1** Група: **М-ДР-221**

Спеціальність: **081 «Право»**

Обсяг **3** кредити ЄКТС (**90** годин)

№ теми згідно з РПНД	Назва теми (згідно з РПНД)	Загальний обсяг годин	Аудиторна робота				Самостійна та індивідуальна робота
			Всього	Лекції	Семінари	Практ. заняття	
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Юридична компаративістика: предмет, методологія	18	6	2	2	2	12
2.	Романо-германська правова сім'я	18	6	2	2	2	12
3.	Сім'я загального права	18	6	2	2	2	12
4.	Релігійно-традиційні правові сім'ї	18	6	2	2	2	12
5.	Порівняльно-правові дослідження міжнародного та європейського права	18	6	2	2	2	12
	<i>Разом за семестр</i>	90	30	10	10	10	60
	<i>Разом за навчальний рік</i>	90	30	10	10	10	60
	<i>Форма підсумкового контролю</i>	залік					

ОСНОВНА РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основні нормативні акти:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. : прийнята на 5-й сесії Верховної Ради України (зі змінами внесеними станом на 07.02.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

– *акти міжнародного права:*

2. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року : прийнята та проголошена в резолюції 217 А (III) Генеральної асамблеї ООН. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015

3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04 листопада 1950 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004

4.

Підручники:

1. Бехруз Х. Порівняльне правознавство : підручник. Одеса : Фенікс, 2009. 461 с.

2. Зінченко О. В., Лук'янов Д. В., Петришин О. В. Порівняльне правознавство : хрестоматія для юрид. фак-тів і заклад. вищ. освіти. Харків : Право, 2019. 1024 с.

3. Зінченко О. В., Лук'янов Д. В., Петришин О. В. Порівняльне правознавство у таблицях: 3-те вид., змін. Харків: Право. 2019. 164 с.

4. Лазор Л. И., Лазор В. В., Шамшина И. И. Каноническое право : учебник. Луганск : Изд-во ООО «Виртуальная реальность», 2010. 569 с.

5. Порівняльне правознавство : підручник / С. П. Погребняк та ін.; за заг. ред. О. В. Петришина. Харків : Право, 2012. 272 с.

6. Ткаченко В. Д., Погребняк С. П., Лук'янов Д. В. Порівняльне правознавство : підручник / за ред. В. Д. Ткаченка. Харків : Право, 2003. 274 с.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Swiss Institute of Comparative Law Mixed Marriages: Selected Legal Issues Relevant to Swiss-Islamic Families. 2020. URL.https://www.isdc.ch/media/2036/broschuere_islamisches-recht_a5_web_en.pdf.

2. Бойко І. С., Бабін Б. В. Порівняльне правознавство : навч. посібник 2-ге вид., випр. та допов. Одеса : Фенікс, 2011. 152 с.

3. Голяк Л. В., Мацко А. С., Тюріна О. В. Порівняльне правознавство : курс лекцій. Київ : МАУП, 2004. 200 с.

4. Дмитрієв А. І., Шепель А. О. Порівняльне правознавство : навч. посібник. Київ : Юстініан, 2003. 184 с.
5. Завгородня Ю. С., Кучук А. М. Юридична компаративістика : навч.-метод. посіб. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 112 с.
6. Лубський В. І., Борис В. Д. Мусульманське право : навч. посібник. Київ : Вілбор, 1997. 256 с.
7. Луць Л. А. Сучасні правові системи світу : навч. посібник. Львів : Юрид. фак-т Львів. нац-го ун-ту ім. І. Франка, 2003. 234 с.
8. Мороз С. П. Правничі системи сучасності : навч. посібник. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2019. 86 с.
9. Петришин О. В., Зінченко О. В., Лук'янов Д. В. Порівняльне правознавство у таблицях : навч. посібник 3-те вид., змін. Харків : Право, 2019. 164 с.
10. Порівняльне правознавство (правові системи світу). Ю. С. Шемшученко та ін. ; ред. Н. М. Оніщенко. Київ : Парламентське вид-во, 2008. 488 с.
11. Порівняльне правознавство у таблицях [Текст] : навч. посібник / О. В. Петришин, О. В. Зінченко, Д. В. Лук'янов, С. П. Погребняк. Харків : Право, 2016. 164 с.
12. Практикум з теорії держави і права: навч. посібник / Кол. авт. ; за заг. ред. д.ю.н., проф. Л. Р. Наливайко. Дніпро : Дніпр. держ. ун-т внутр. справ, 2021. 500 с.
13. Ситар І. М., Чорнобай О. Л. Романо-германська правова сім'я: гносеологічні та теоретичні аспекти : навч. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2009. 168 с.
14. Скакун О. Ф. Общее сравнительное правоведение: Основные типы (семьи) правовых систем мира : учеб. для студ. вузов. Киев : Видавничий Дім «Ін Юре», 2008. 464 с.
15. Теорія держави і права в схемах та таблицях: навч. посіб. / кол. авт.; ред. Л. Р. Наливайко. Київ: Хай-Тек Прес, 2020. 296 с.
16. Харитонов О. І., Харитонов Є. О. Порівняльне право Європи: Основи порівняльного правознавства. Європейські традиції. Харків : «Одіссей», 2002. 592 с.
17. Юридична компаративістика. Мультимедійний навчальний посібник. Київ, НАВС.2018. URL: https://arm.naiou.kiev.ua/books/legal_comparativistics/index.html.

Монографії та інші наукові видання:

1. Бигич О. Л. Порівняльне правознавство: природа та методологічне значення : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Київ, 2002. 17 с.
2. Вісин В. Ленгер Я. Становлення юридичної компаративістики як напряму сучасної правової науки. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2021. № 54 (том 1). С. 124-128. URL: http://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc54/part_1/28.pdf.
3. Давид Р., Жоффре-Спинози К. Основные правовые системы современности / пер. с фр. Москва : Междунар. отношения, 1996. 400 с.
4. Ідея порівняльного міжнародного права: pro et contra : збірник наукових праць на честь іноземного члена НАН України та НАПрН України Уільяма Елліотта Батлера / за ред. Ю. С. Шемшученка, О. В. Кресіна ; упор. О. В. Кресін, І. М. Ситар. Київ ; Львів : Ліга-прес, 2015. 536 с.
5. Карпічков В. Еволюція юридичної компаративістики в Україні. Прикарпатський юридичний вісник. 2019. С. 24-32. Том 1 № 3(28). URL: <http://puuv.onua.edu.ua/index.php/пуув/article/view/314/616>.
6. Кресін О. В. Порівняльне правознавство у ХІХ – ХХ століттях: проблеми становлення : монографія. Київ : Логос, 2011. 294 с.
7. Кучук А. М. Теоретичні основи правового поліцентризму : монографія. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2017. 312 с.
8. Леже Р. Великие правовые системы современности: сравнительно-правовой подход / пер. с фр. Москва : Волтерс Клувер, 2009. 584 с.
9. Малишев Б. В. Судовий прецедент у правовій системі Англії. Київ : Праксіс, 2008. 344 с.
10. Павліченко Є. В. Дослідження теоретичної сутності компаративістики в юриспруденції. Правовий часопис Донбасу. 2018. № 4 (65). С. 70–75.
11. Порівняльне правознавство (теоретико-правове дослідження) : монографія / за ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. Київ : Фенікс, 2007. 400 с.
12. Порівняльне правознавство [Текст] : хрестоматія для юрид. вищ. навч. закл. і ф-тів : навч. посібник / уклад. О. В. Петришин, О. В. Зінченко, Д. В. Лук'янов. Харків : Право, 2016. 1024 с.
13. Проблема різноджерельного права: дослід порівняльного правознавства : монографія. Київ : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2004. 360 с.

14. Проблеми формування правової держави в Україні в умовах глобалізації. Суми : ФОП Цьома С. П., 2018. 128 с.
15. Савчин М. В. Сучасні тенденції конституціоналізму у контексті глобалізації та правового плюралізму : монографія. Ужгород : РІК-У, 2018. 440 с.
16. Стеценко С. Г., Васечко Л. О. Глобалізація та право: національний вимір : монографія. Київ : Атіка, 2012. 132 с.
17. Тихомиров А. Д. Юридическая компаративистика: философские, теоретические и методологические проблемы : монография. Киев : Знання, 2005. 334 с.
18. Тихомиров О. Д. Юридична компаративістика: філософсько-методологічні засади: дис... канд. юр. наук: 12.00.12 / Київський національний університет внутрішніх справ. Київ, 2006. URL : <http://www.disslib.org/jurydychna-komparatyvistyka-filosofsko-metodolohichni-zasady.html>.
19. Ткаченко О. В. Функціоналістська парадигма порівняльно-правових досліджень : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.12. Київ, 2011. 20 с.
20. Чернецька О. В., Шилінгов В. С. Юридична компаративістика як самостійна юридична наукова дисципліна. Порівняльно-правові дослідження. 2009. № 1. С. 23-28.

ТЕМА 1. ЮРИДИЧНА КОМПАРАТИВІСТИКА: ПРЕДМЕТ, МЕТОДОЛОГІЯ

I. Підготувати мультимедійні презентації на запропоновані теми:

1. Ідеї юридичної компаративістики у давнину.
2. Концепції юридичної компаративістики.
3. Передумови розвитку науки юридичної компаративістики.
4. Різноманіття розумінь юридичної компаративістики.
5. Методика порівняльно-правового дослідження законодавства.
6. Ідеї Р. Давіда у розвитку юридичної компаративістики.
7. Методологія юридичної компаративістики.
8. Функції юридичної компаративістики.

II. Скласти схеми:

1. Основні положення 1 Міжнародного Конгресу порівняльного права, 1990, Париж.
2. Основні положення 2 Міжнародного Конгресу порівняльного права, 1924, Гаага.
3. Основні положення 3 Міжнародного Конгресу порівняльного права, 1932, Афіни.
4. Співвідношення понять «об'єкт» і «предмет» юридичної компаративістики.
5. Критерії, за якими здійснюється аналіз об'єктів дослідження.
6. Співвідношення категорій «правова система» і «правова сім'я».
7. Сфери використання юридичної компаративістики.
8. Структура юридичної компаративістики.
9. Зв'язок юридичної компаративістики з іншими юридичними науками.

III. Теми рефератів:

1. Основні проблеми сучасних компаративістських досліджень.
2. Значення французького і англійського товариств порівняльного законодавства у становленні науки порівняльного правознавства.

3. Класифікації методів, які використовуються при проведенні порівняльноправових досліджень.
4. Правила застосування порівняльного методу.
5. Аналіз різноманіття загальнотеоретичних визначень структури національної правової системи.
6. Етапи розвитку юридичної компаративістики.

IV. Творче завдання

(підібрати літературу на запропоновані теми, підготувати анотацію на обране джерело):

1. Роль Міжнародної асоціації порівняльного правознавства, створеної у 1899 р. в Німеччині, у становленні сучасної науки порівняльного правознавства.
2. Античне порівняльне право та значення його методології для сучасного порівняльного правознавства.
3. Роль порівняльного аналізу **у вченнях** Джона Локка, Шарля Луї Монтеск'є, Жан-Жака Руссо.
4. Аналіз та синтез як елементи порівняльного методу.
5. Методика дослідження національних правових систем.

V. Вирішити тестові завдання:

1. Що є об'єктом порівняльного правознавства?

А. Правова реальність, що включає всі без винятку правові явища, пов'язані з правовою системою суспільства, зокрема правові норми, правову культуру, правову ідеологію, правосвідомість, правові відносини, правову практику, правову психологію тощо.

Б. Юридична практика та система моральних вимог, що складають етикет професійної діяльності юристів.

В. Держава і право, а також інші пов'язані з ними явища суспільної дійсності, що пізнаються через узагальнені про них уявлення та поза межами конкретного історичного періоду.

Г. Сфера реалізації духу природного права.

2. Надайте визначення «юридичної компаративістики».

А. Система знань, накопичених у процесі порівняльних досліджень у правовій сфері.

Б. Сукупність методів, засобів і прийомів, які використовуються у відповідності до прийнятих правил при виробленні та систематизації нормативно-правових актів для забезпечення їх досконалості.

В. Це філософсько-правова наука про пізнання юристом сутності внутрішнього імперативу службового обов'язку.

Г. Фундаментальна наука і навчальна дисципліна, що вивчає державу і право як явища суспільного життя.

3. Що є предметом порівняльного правознавства?

А. Держава і право, а також інші пов'язані з ними явища суспільної дійсності, що пізнаються через узагальнені про них уявлення та поза межами конкретного історичного періоду.

Б. Порівняльне вивчення походження, становлення, еволюції і прогнозування перспектив розвитку основних правових систем на основі виявлення спільного, відмінного і особливого, що відображають їх суть і зміст.

В. Об'єктивні властивості держави і права, основні та загальні закономірності виникнення, розвитку і функціонування державних і правових явищ.

Г. Виявлення змісту права, а також обґрунтування розуміння цього змісту.

4. Визначте гносеологічну функцію порівняльного правознавства.

А. Об'єктивний науковий підхід до вивчення основних державно-правових явищ у рамках порівняльного правознавства і неупереджене ставлення до них залежно від політичних і ідеологічних поглядів та інтересів.

Б. Пізнання держави, права й інших державно-правових явищ, отримання про них необхідних знань, пояснення їх із наукових позицій.

В. Напрацювання методологічного потенціалу, необхідного для проведення порівняльно-правових досліджень.

Г. Оптимізація розвитку національних правових систем, зумовлена курсом держави або держав, міждержавних об'єднань на зближення правових систем за допомогою гармонізації національних законодавств і уніфікації правових норм.

5. Визначте методологічну функцію порівняльного правознавства.

А. Пізнання держави, права й інших державно-правових явищ, отримання про них необхідних знань, пояснення їх із наукових позицій.

Б. Оптимізація розвитку національних правових систем, зумовлена курсом держави або держав, міждержавних об'єднань на зближення правових систем за допомогою гармонізації національних законодавств і уніфікації правових норм.

В. Напрацювання методологічного потенціалу, необхідного для проведення порівняльно-правових досліджень.

Г. Викладання порівняльного правознавства як необхідного компоненту підготовки сучасних фахівців у різних галузях правової науки.

6. Визначте інтеграційну функцію порівняльного правознавства.

А. Напрацювання методологічного потенціалу, необхідного для проведення порівняльно-правових досліджень.

Б. Об'єктивний науковий підхід до вивчення основних державно-правових явищ у рамках порівняльного правознавства і неупереджене ставлення до них залежно від політичних і ідеологічних поглядів та інтересів.

В. Пізнання держави, права й інших державно-правових явищ, отримання про них необхідних знань, пояснення їх із наукових позицій.

Г. Оптимізація розвитку національних правових систем, зумовлена курсом держави або держав, міждержавних об'єднань на зближення правових систем за допомогою гармонізації національних законодавств і уніфікації правових норм.

7. Визначте функцію деідеологізації правових доктрин і теорій порівняльного правознавства.

А. Викладання порівняльного правознавства як необхідного компоненту підготовки сучасних фахівців у різних галузях правової науки.

Б. Об'єктивний науковий підхід до вивчення основних державно-правових явищ у рамках порівняльного правознавства і неупереджене ставлення до них залежно від політичних і ідеологічних поглядів та інтересів.

В. Пізнання держави, права й інших державно-правових явищ, отримання про них необхідних знань, пояснення їх із наукових позицій.

Г. Напрацювання методологічного потенціалу, необхідного для проведення порівняльно-правових досліджень.

8. Визначте освітню функцію порівняльного правознавства.

А. Викладання порівняльного правознавства як необхідного компоненту підготовки сучасних фахівців у різних галузях правової науки.

Б. Пізнання держави, права й інших державно-правових явищ, отримання про них необхідних знань, пояснення їх із наукових позицій.

В. Об'єктивний науковий підхід до вивчення основних державно-правових явищ у рамках порівняльного правознавства і неупереджене ставлення до них залежно від політичних і ідеологічних поглядів та інтересів.

Г. Напрацювання методологічного потенціалу, необхідного для проведення порівняльно-правових досліджень.

9. Яку структуру юридичної компаративістики виділяють К. Цвайгерт і Х. Кьотц?

А. Вертикальне порівняльне право і горизонтальне порівняльне право.

Б. «Загальна» (загальнотеоретична) і «спеціальна» компаративістика.

В. «Нижнє» і «верхнє» порівняльне правознавство.

Г. Порівняльне правознавство у сфері приватного і порівняльне правознавство у сфері публічного права.

10. Які частини включає сучасна юридична компаративістика?

А. «Вертикальне» і «горизонтальне» порівняльне правознавство.

Б. «Загальна» (загальнотеоретична) і «спеціальна» компаративістика.

В. Нижнє» і «верхнє» порівняльне правознавство.

Г. Порівняльне правознавство у сфері приватного і порівняльне правознавство у сфері публічного права.

11. Назвіть німецького дослідника, який першим висунув ідею порівняння правових систем?

А. Ш. Монтеск'є.

Б. Г. Лейбниц.

В. Ф. Бекон.

Г. Д. Дідро.

12. Коли засновано французьке Товариство порівняльного законодавства?

- А. 1869.
- Б. 1898.
- В. 1899.
- Г. 1900.

13. Назвіть українського вченого, який у своїй праці (1917 р.) коротко розглянув еволюцію порівняльного правознавства?

- А. Ф. Тарановський.
- Б. П. Дорошенко.
- В. М. Грушевський.
- Г. Н. Яковенко.

14. На які періоди поділяє розвиток порівняльного правознавства В. Хуг?

- А. Античність, Середньовіччя, Новий час, Новітній час.
- Б. «Ембріональний» (до середини ХІХ ст.), сучасний (із середини ХІХ ст.).
- В. Рабовласницький, феодальний, капіталістичний, соціалістичний.
- Г. Формування ідей порівняльного правознавства (1800–1900 рр.), формування порівняльного правознавства та його становлення як визнаного наукового напрямку (1900–1945 рр.), інтенсифікація розвитку порівняльного правознавства (1946–1980-ті рр ХХ ст.), сучасний етап.

15. На які періоди поділяє розвиток порівняльного правознавства

Х. Бехруз?

- А. «Ембріональний» (до середини ХІХ ст.), сучасний (із середини ХІХ ст.).
- Б. Античність, Середньовіччя, Новий час, Новітній час.
- В. Рабовласницький, феодальний, капіталістичний, соціалістичний.
- Г. Формування ідей порівняльного правознавства (1800–1900 рр.), формування порівняльного правознавства та його становлення як визнаного наукового напрямку (1900–1945 рр.), інтенсифікація розвитку порівняльного правознавства (1946–1980-ті рр ХХ ст.), сучасний етап.

16. Коли в Німеччині було засновано перший компаративістський журнал «Критичний журнал юридичної науки і законодавства за кордоном»?

- А. 1829–1853 рр.
- Б. 1867–1912 рр.
- В. 1832–1899 рр.
- Г. 1833–1911 рр.

17. У якому місті у 1924 р. засновано Міжнародну академію порівняльного права?

- А. Чікаго.
- Б. Мюнхен.
- В. Гаага.
- Г. Рим.

18. Назвіть вчених, які розвивали юридичну компаративістику після Другої світової війни.

- А. М. Ансель, Т. Аскарелль, Р. Давид, К. Цвайгерт, Р. Шнітцер.
- Б. Ф. Леонтович, Н. Максименко, Е. Ламберт.
- В. К. Малишев, У. Маккензі, Н. Ренненкампф.
- Г. П. Ашлей, Г. Тард, П. Луї.

19. Як сучасні євроінтеграційні процеси впливають на розвиток юридичної компаративістики?

- А. До навчального плану юридичних закладів освіти включено курс «порівняльне правознавство».
- Б. Приводять до подальшого зміцнення і розширення Європейського Союзу як могутньою міждержавною утворення зі своєю правовою системою.
- В. Теоретичні диспути з різних аспектів теорії порівняльного правознавства дійшли до логічного завершення.
- Г. Зумовлюють гармонізацію і уніфікацію законодавств як способів зближення правових систем.

20. У чому полягало основне завдання Міжнародного факультету порівняльного права (1960 р.)?

- А. Сприяння розвитку порівняльного правознавства за допомогою його викладання, здійснення наукових досліджень і видання наукових праць.
- Б. Проведення великої кількості міжнародних, регіональних і національних конференцій, конгресів, колоквиумів, «круглих столів».
- В. Зближення правових систем, заснованих на взаємодії і взаємопроникненні різних правових систем і правових культур.

Г. Включення до навчального плану юридичних закладів освіти курс «порівняльне правознавство».

VI. Виконати практичні завдання:

Завдання № 1.

Здійснити аналіз концепцій порівняльного правознавства.

Завдання № 2.

Описати тезово тему: «Загальна організація порівняльно-правових досліджень».

Завдання № 3.

Написати есе на тему: «Необхідність та значення компаративістських досліджень національних правових систем».

Завдання № 4.

Класифікуйте різновиди досліджень юридичної компаративістики за такими критеріями:

- Часовий критерій;
- Кількісний критерій;
- Межі правової сім'ї;
- Рівень та об'єкт порівняння;
- Норма права та соціальна функція.

Завдання № 5.

Опишіть спроби здійснення порівняльних досліджень у період Античності та Середньовіччя.

Завдання № 6.

Тезово опишіть найважливіші події розвитку порівняльного правознавства у XIX ст.

Завдання № 7.

Назвіть вченого, якому належить ідея, що одна і та сама релігія по-різному сприймається різними верствами суспільства, зокрема, він розглядав селян, ремісників, купців, знать, інтелігенцію. Світогляд у людей одного стану доволі подібний, особливо якщо ці стани відносно замкнені і майже не існує, виражаючись сучасною мовою, соціальних ліфтів («Економіка і суспільство»).

Чи погоджуєтесь Ви з цією ідеєю? Як вона може бути адаптована до юридичної компаративістики?

Завдання № 8.

1. Заповніть таблицю «Зв'язок юридичної компаративістики з соціальними і гуманітарними науками».

Наука	Характеристики зв'язку
Філософія	
Політологія	
Соціологія	
Культурологія	
...	

Завдання № 9.

Заповніть таблицю на тему: «Функції юридичної компаративістики»

Функція	Характеристика
1	
2	
3	
4	
5	
...	

Завдання № 10.

Заповніть таблицю на тему: «Етапи розвитку юридичної компаративістики».

№	Період	Характеристика
1		
2		
3		
4		
5		
6		

VII. Словникова робота:

Методологія юридичної компаративістики, правовий поліцентризм, предмет юридичної компаративістики, функції юридичної компаративістики, юридична компаративістика.

Основні нормативні акти:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. : прийнята на 5-й сесії Верховної Ради України (зі змінами внесеними станом на 07.02.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

- акти міжнародного права:

2. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року : прийнята та проголошена в резолюції 217 А (III) Генеральної асамблеї ООН. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015.

3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04 листопада 1950 року. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.

Підручники:

1. Бехруз Х. Порівняльне правознавство : підручник. Одеса : Фенікс, 2009. 461 с.

2. Зінченко О. В., Лук'янов Д. В., Петришин, О. В. Порівняльне правознавство : хрестоматія для юрид. фак-тів і заклад. вищ. освіти. Харків : Право, 2019. 1024 с.

3. Зінченко О. В., Лук'янов Д. В., Петришин О. В. Порівняльне правознавство у таблицях: 3-те вид., змін. Харків: Право. 2019. 164 с.

4. Лазор Л. И., Лазор В. В., Шамшина И. И. Каноническое право : учебник. Луганск : Изд-во ООО «Виртуальная реальность», 2010. 569 с.

5. Порівняльне правознавство : підручник / С. П. Погребняк та ін. ; за заг. ред. О. В. Петришина. Харків : Право, 2012. 272 с.

6. Ткаченко В. Д., Погребняк С. П., Лук'янов Д. В. Порівняльне правознавство : підручник / за ред. В. Д. Ткаченка. Харків : Право, 2003. 274 с.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Swiss Institute of Comparative Law Mixed Marriages: Selected Legal Issues Relevant to Swiss-Islamic Families. 2020. URL. https://www.isdc.ch/media/2036/broschuere_islamisches-recht_a5_web_en.pdf.

2. Бойко І. С., Бабін Б. В. Порівняльне правознавство : навч. посібник 2-ге вид., випр. та допов. Одеса : Фенікс, 2011. 152 с.

3. Голяк Л. В., Мацко А. С., Тюріна О. В. Порівняльне правознавство : курс лекцій. Київ : МАУП, 2004. 200 с.

4. Дмитрієв А. І., Шепель А. О. Порівняльне правознавство : навч. посіб. Київ : Юстініан, 2003. 184 с.

5. Завгородня Ю. С., Кучук А. М. Юридична компаративістика : навч.-метод. посіб. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 112 с.

6. Лубський В. І., Борис В. Д. Мусульманське право : навч. посіб. Київ : Вілбор, 1997. 256 с.

7. Луць Л. А. Сучасні правові системи світу : навч. посіб. Львів : Юрид. фак-т Львів. нац-го ун-ту ім. І. Франка, 2003. 234 с.

8. Мороз С. П. Правничі системи сучасності : навч. посіб. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2019. 86 с.

9. Петришин О. В., Зінченко О. В., Лук'янов Д. В. Порівняльне правознавство у таблицях : навч. посіб. 3-те вид., змін. Харків : Право, 2019. 164 с.

10. Порівняльне правознавство (правові системи світу) / Ю. С. Шемшученко та ін. ; ред. Н. М. Оніщенко. Київ : Парламентське вид-во, 2008. 488 с.

11. Порівняльне правознавство у таблицях [Текст] : навч. посібник / О. В. Петришин, О. В. Зінченко, Д. В. Лук'янов, С. П. Погребняк. Харків : Право, 2016. 164 с.
12. Практикум з теорії держави і права: навч. посібник / Кол. авт.; за заг. ред. д.ю.н., проф. Л. Р. Наливайко. Дніпро : Дніпр. держ. ун-т внутр. справ, 2021. 500 с.
13. Ситар І. М., Чорнобай О. Л. Романо-германська правова сім'я: гносеологічні та теоретичні аспекти : навч. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2009. 168 с.
14. Скакун О. Ф. Общее сравнительное правоведение: Основные типы (семьи) правовых систем мира : учеб. для студ. вузов. Киев : Видавничий Дім «Ін Юре», 2008. 464 с.
15. Теорія держави і права в схемах та таблицях: навч. посіб. / кол. авт.; ред. Л. Р. Наливайко. Київ: Хай-Тек Прес, 2020. 296 с.
16. Харитонов О. І., Харитонов Є. О. Порівняльне право Європи: Основи порівняльного правознавства. Європейські традиції. Харків : «Одісей», 2002. 592 с.
17. Юридична компаративістика. Мультимедійний навчальний посібник. Київ, НАВС.2018. URL: https://arm.naiuu.kiev.ua/books/legal_comparativistics/index.html.

Монографії та інші наукові видання:

1. Бигич О. Л. Порівняльне правознавство: природа та методологічне значення : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Київ, 2002. 17 с.
2. Вісин В. Ленгер Я. Становлення юридичної компаративістики як напряму сучасної правової науки. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2021. № 54 (том 1). С. 124-128. URL: http://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc54/part_1/28.pdf.
3. Давид Р., Жоффре-Спинози К. Основные правовые системы современности / пер. с фр. Москва : Междунар. отношения, 1996. 400 с.
4. Ідея порівняльного міжнародного права: pro et contra : збірник наукових праць на честь іноземного члена НАН України та НАПрН України Уїльяма Елліотта Батлера / за ред. Ю. С. Шемшученка, О. В. Кресіна ; упор. О. В. Кресін, І. М. Ситар. Київ ; Львів : Ліга-прес, 2015. 536 с.
5. Карпичков В. Еволюція юридичної компаративістики в Україні. Прикарпатський юридичний вісник. 2019. С. 24-32. Том 1 № 3(28). URL: <http://pyuv.onua.edu.ua/index.php/pyuv/article/view/314/616>.
6. Кресін О. В. Порівняльне правознавство у XIX – XX століттях: проблеми становлення : монографія. Київ : Логос, 2011. 294 с.

7. Кучук А. М. Теоретичні основи правового поліцентризму : монографія. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2017. 312 с.
8. Леже Р. Великие правовые системы современности: сравнительно-правовой подход / пер. с фр. Москва : Волтерс Клувер, 2009. 584 с.
9. Малишев Б. В. Судовий прецедент у правовій системі Англії. Київ : Праксіс, 2008. 344 с.
10. Павліченко Є. В. Дослідження теоретичної сутності компаративістики в юриспруденції. Правовий часопис Донбасу. 2018. № 4 (65). С. 70–75.
11. Порівняльне правознавство (теоретико-правове дослідження) : монографія / за ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. Київ : Фенікс, 2007. 400 с.
12. Порівняльне правознавство [Текст] : хрестоматія для юрид. вищ. навч. закл. і ф-тів : навч. посібник / уклад. О. В. Петришин, О. В. Зінченко, Д. В. Лук'янов. Харків : Право, 2016. 1024 с.
13. Проблема різноджерельного права: дослід порівняльного правознавства : монографія. Київ : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2004. 360 с.
14. Проблеми формування правової держави в Україні в умовах глобалізації. Суми : ФОП Цьома С. П., 2018. 128 с.
15. Савчин М. В. Сучасні тенденції конституціоналізму у контексті глобалізації та правового плюралізму : монографія. Ужгород : РІК-У, 2018. 440 с.
16. Стеценко С. Г., Васечко Л. О. Глобалізація та право: національний вимір : монографія. Київ : Атіка, 2012. 132 с.
17. Тихомиров А. Д. Юридическая компаративистика: философские, теоретические и методологические проблемы : монография. Киев : Знання, 2005. 334 с.
18. Тихомиров О. Д. Юридична компаративістика: філософсько-методологічні засади: дис... канд. юрид. наук: 12.00.12 / Київський національний університет внутрішніх справ. Київ, 2006. URL: <http://www.disslib.org/jurydychna-komparatyvistyka-filosofsko-metodolohichni-zasady.html>.
19. Ткаченко О. В. Функціоналістська парадигма порівняльно-правових досліджень : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.12. Київ, 2011. 20 с.
20. Чернецька О. В., Шилінгов В. С. Юридична компаративістика як самостійна юридична наукова дисципліна. Порівняльно-правові дослідження. 2009. № 1. С. 23-28.

ТЕМА 2. РОМАНО-ГЕРМАНСЬКА ПРАВОВА СІМ'Я

I. Підготувати мультимедійні презентації на запропоновані теми:

1. Шляхи формування правових систем романо-германського типу.
2. Нормативно-правовий акт як джерело права романо-германської правової сім'ї.
3. Доктрина як джерело права романо-германської правової сім'ї.
4. Правовий звичай як джерело права романо-германської правової сім'ї.
5. Судова практика як джерело права романо-германської правової сім'ї.
6. Договір як джерело права романо-германської правової сім'ї.
7. Загальні принципи права як джерела права романо-германської правової сім'ї.

II. Скласти схеми:

1. Групи романо-германської правової сім'ї.
2. Структура права романо-германської правової сім'ї.
3. Класифікація джерел права романо-германської правової сім'ї.
4. Змістовні і формальні джерела права романо-германської правової сім'ї.
5. Формально обов'язковий і формально необов'язкові джерела права романо-германської правової сім'ї.
6. Первинні і вторинні джерела права романо-германської правової сім'ї.

III. Теми рефератів:

1. Особливості романо-германської правової сім'ї.
2. Доктрина та принципи права у романо-германській правовій сім'ї.
3. Система нормативно-правових актів у романо-германському праві.

4. Судовий прецедент і судова практика як джерела права романо-германської правової сім'ї.

5. Звичай у системі джерел романо-германського права.

IV. Творче завдання

(підібрати літературу на запропоновані теми, підготувати анотацію на обране джерело):

1. Еволюція розвитку романо-германської правової сім'ї та фактори, що вплинули на її розвиток.

2. Скандинавська правова система. Загальні і особливі риси.

3. Гордимов А. В. Доктринальні джерела права та права людини в романогерманській та англосаксонській правових системах. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2013. Вип. 59. С. 43-47.

4. Дуда С. М. Закон у системі джерел права романо-германської правової сім'ї / *Митна справа*. 2014. № 1 (2.1). С. 80-84.

5. Ляшенко О. В. Окремі наукові джерела інституту поруки римського права та сучасний погляд. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія : Юриспруденція. 2016. Вип. 20. С. 116-122.

6. Мирза С. С. Висвітлення джерел римського права у творчості Азаревича Д. І. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2014. № 1. С. 181-182.

V. Вирішити тестові завдання:

1. У якому столітті з'явилася система романо-германського права?

- А. IX.
- Б. XII.
- В. XIII.
- Г. XV.

2. Яким терміном у юридичній компаративістиці позначається процес запозичення та засвоєння римських юридичних концепцій, поглядів, понять і конструкцій, що розпочався у середньовічній Європі?

- А. «Інквізиція».
- Б. «Кодифікація».
- В. «Рецепція».

Г. «Сублімація».

3. Яке основне джерело права в романо-германській правовій сім'ї?

- А. Кодекс.
- Б. Правовий звичай.
- В. Міжнародний договір.
- Г. Судовий прецедент.

4. Що НЕ відноситься до особливостей романо-германської правової сім'ї?

- А. Незначний рівень кодифікації права.
- Б. Пріоритет процесуального права перед матеріальним.
- В. Яскраво виражена доктринальність і концептуальність.
- Г. Поділ на публічне і приватне право.

5. Вкажіть особливість правових норм у романо-германському праві.

- А. Значна роль юридичної практики у їх створенні.
- Б. Нерозривний зв'язок із правовим звичаєм.
- В. Персоніфікований характер.
- Г. Своєрідність зв'язку з судовою практикою.

6. Вкажіть центр розвитку романо-германської правової сім'ї.

- А. Континентальна Європа.
- Б. Німеччина.
- В. Південна Америка.
- Г. Франція.

7. Як називається засіб систематизації нормативних актів, який здійснюється шляхом перероблення та зведення правових норм, що містяться в різних актах, у логічно узгоджений нормативно-правовий акт?

- А. Інкорпорація.
- Б. Консолідація.
- В. Кодифікація.
- Г. Ідентифікація.

8. Яка найсуттєвіша риса структури системи права країн романо-германської сім'ї?

- А. Дуалізм.
- Б. Монізм.
- В. Плюралізм.
- Г. Позитивізм.

9. Який термін НЕ використовується для позначення правових систем країн Європи?

- А. «Сім'я континентального права».
- Б. «Романо-германська правова сім'я».
- В. «Сім'я цивільного права».
- Г. «Традиційна правова сім'я».

10. Яка обставина НЕ вплинула на формування романо-германського права?

- А. Діяльність європейських університетів.
- Б. Рецепція римського права.
- В. Розвиток загального права.
- Г. Створення міського права.

11. Хто є представником практичної течії в юриспруденції?

- А. А. Кауфман.
- Б. В. Фюрлінгер.
- В. І. Мінзінгер.
- Г. Л. Ранке.

12. Яка підсистема права регулює відносини, пов'язані з діяльністю держави і місцевого самоврядування?

- А. Публічне право.
- Б. Право справедливості.
- В. Приватне право.
- Г. Загальне право.

13. На які групи поділяються джерела права правових систем романо-германської сім'ї?

- А. Загальносоціальні та спеціально-юридичні.
- Б. Писані та неписані.
- В. Формально-обов'язкові та неформальні.
- Г. Юридичні та матеріальні.

14. Що НЕ відноситься до джерел права романо-германської правової сім'ї?

- А. Міжнародні договори.
- Б. Правова доктрина.
- В. Правові звичаї.
- Г. Релігійно-правові норми.

15. Що відноситься до формально-обов'язкових джерел романо-германської правової сім'ї?

- А. Загальні принципи права.
- Б. Правова доктрина.
- В. Судова практика.
- Г. Церковні канони.

16. Що є «джерелом усього публічного та приватного права»?

- А. Закони Хаммурапі.
- Б. Закони XII таблиць.
- В. Кодекс Ур-Намму.
- Г. Кодекс Юстиніана.

17. Вкажіть дату набрання чинності Німецьким цивільним уложенням?

- А. 24 грудня 1881 року.
- Б. 21 березня 1896 року.
- В. 1 січня 1900 року.
- Г. 1 січня 1903 року.

18. Яка галузь відноситься до публічного права?

- А. Екологічне право.
- Б. Житлове право.
- В. Сімейне право.
- Г. Цивільне право.

19. Що відноситься до характеристик приватного права?

- А. Захист відбувається за ініціативою держави.
- Б. Захищає інтерес всього суспільства.
- В. Основний принцип – влади і підкорення.
- Г. Рівний статус суб'єктів.

20. До якої групи романо-германської правової сім'ї відноситься Іспанія?

- А. Германської.
- Б. Романської.
- В. Скандинавської.
- Г. Соціалістичної.

VI. Виконати практичні завдання:

Завдання № 1.

Заповніть таблицю «Етапи розвитку романо-германської правової сім'ї».

Період	Характерні риси
Період звичаєвого права (...)	
Період формування романо-германського права (...)	
Середньовічний (...)	
Відродження та Просвітництво (...)	
Період законодавчого права (...)	

Завдання № 2.

Зобразіть у вигляді схеми «Джерела права в романо-германській правовій сім'ї».

Завдання № 3.

Доповніть таблицю «Класифікація нормативно-правових актів в романо-германському праві»

Критерій	Види нормативно-правових актів

Завдання № 4.

Назвіть основні ознаки романо-германської правової сім'ї:

романо-германська правова сім'я	<ul style="list-style-type: none">а) нерозривний зв'язок з релігією.б) розуміння норми права як абстрактного, загального, неперсоніфікованого правила поведінки.в) персональний характер дії права.г) наділення людей різним правовим статусом, заперечення формальної рівності осіб.д) розглядання права виключно в позитивістському сенсі.е) поділ права на публічне та приватне.є) наявність системи загальних принципів, які визнаються джерелом права.ж) формування засад правової системи при викладанні права в університетах.з) перспектива зникнення права з відмиранням класів.
------------------------------------	---

Завдання № 5.

Напишіть промову на тему: «Роль глосаторів – германських докторів права у становленні романо-германської правової сім'ї».

Завдання № 6.

Визначте, які держави належать до романо-германської правової сім'ї:

- а) Франція
- б) Канада
- в) Німеччина
- г) Великобританія
- д) Італія
- е) Португалія
- ж) Австралія
- з) Бельгія
- и) Швейцарія
- к) Іспанія
- л) Австрія
- м) Угорщина
- н) Україна
- о) Скандинавія
- п) Шотландія
- р) Японія
- с) Туреччина
- т) Палестина.

Завдання № 7.

Здійсніть порівняльну характеристику функцій і повноважень парламентів Італії та Іспанії.

Завдання № 8.

1. Заповніть таблицю «Порівняльна характеристика публічного і приватного права»

Критерій	Приватне право	Публічне право

Завдання № 9.

Заповніть таблицю на тему: «Різновиди поточних законів у романо-германському праві»

Вид	Характеристика

Завдання № 10.

Заповніть таблицю на тему: «Дія звичаїв у романо-германському праві»

На додаток до закону	Замість закону	Усупереч закону

VII. Словникова робота:

Галузь права, законодавство, кодифікація, конституція, нормативно-правовий акт, приватне право, публічне право, рецепція римського права.

Основні нормативні акти:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. : прийнята на 5-й сесії Верховної Ради України (зі змінами внесеними станом на 07.02.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

- акти міжнародного права:

2. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року : прийнята та проголошена в резолюції 217 А (III) Генеральної асамблеї ООН. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015

3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04 листопада 1950 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.

Підручники:

1. Бехруз Х. Порівняльне правознавство : підручник. Одеса : Фенікс, 2009. 461 с.

2. Зінченко О. В., Лук'янов Д. В., Петришин О. В. Порівняльне правознавство : хрестоматія для юрид. фак-тів і заклад. вищ. освіти. Харків : Право, 2019. 1024 с.

3. Зінченко О. В., Лук'янов Д. В., Петришин О. В. Порівняльне правознавство у таблицях: 3-тє вид., змін. Харків: Право. 2019. 164 с.

4. Лазор Л. И., Лазор В. В., Шамшина И. И. Каноническое право : учебник. Луганск : Изд-во ООО «Виртуальная реальность», 2010. 569 с.

5. Порівняльне правознавство : підручник / С. П. Погребняк та ін.; за заг. ред. Петришина О. В. Харків : Право, 2012. 272 с.

6. Ткаченко В. Д., Погребняк С. П., Лук'янов Д. В. Порівняльне правознавство : підручник / за ред. В. Д. Ткаченка. Харків : Право, 2003. 274 с.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Swiss Institute of Comparative Law Mixed Marriages: Selected Legal Issues Relevant to Swiss-Islamic Families. 2020. URL: https://www.isdc.ch/media/2036/broschuere_islamisches-recht_a5_web_en.pdf.

2. Бойко І. С., Бабін Б. В. Порівняльне правознавство : навч. посіб. 2-ге вид., випр. та допов. Одеса : Фенікс, 2011. 152 с.

3. Голяк Л. В., Мацко А. С., Тюріна О. В. Порівняльне правознавство : курс лекцій. Київ : МАУП, 2004. 200 с.

4. Дмитрієв А. І., Шепель А. О. Порівняльне правознавство : навч. посіб. Київ : Юстініан, 2003. 184 с.

5. Завгородня Ю. С., Кучук А. М. Юридична компаративістика : навч.-метод. посіб. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 112 с.

6. Лубський В. І., Борис В. Д. Мусульманське право : навч. посіб. Київ : Вілбор, 1997. 256 с.

7. Луць Л. А. Сучасні правові системи світу : навч. посібник. Львів : Юрид. фак-т Львів. нац-го ун-ту ім. І. Франка, 2003. 234 с.

8. Мороз С. П. Правничі системи сучасності : навч. посібник. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2019. 86 с.

9. Петришин О. В., Зінченко О. В., Лук'янов Д. В. Порівняльне правознавство у таблицях : навч. посіб. 3-те вид., змін. Харків : Право, 2019. 164 с.

10. Порівняльне правознавство (правові системи світу) / Шемшученко Ю. С. та ін. ; ред. Оніщенко Н. М. Київ : Парламентське вид-во, 2008. 488 с.

11. Порівняльне правознавство у таблицях [Текст] : навч. посібник / Петришин О. В., Зінченко О. В., Лук'янов Д. В., Погребняк С. П. Харків : Право, 2016. 164 с.

12. Практикум з теорії держави і права: навч. посібник / Кол. авт. ; за заг. ред. д.ю.н., проф. Наливайко Л. Р. Дніпро : Дніпр. держ. ун-т внутр. справ, 2021. 500 с.

13. Ситар І. М., Чорнобай О. Л. Романо-германська правова сім'я: гносеологічні та теоретичні аспекти : навч. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2009. 168 с.

14. Скаун О. Ф. **Общее сравнительное правоведение: Основные типы (семьи) правовых систем мира : учеб. для студ. вузов. Киев : Издавничий Дім «Ін Юре», 2008. 464 с.**

15. Теорія держави і права в схемах та таблицях: навч. посіб. / кол. авт.; ред. Л. Р. Наливайко. Київ: Хай-Тек Прес, 2020. 296 с.

16. Харитонов О. І., Харитонов Є. О. Порівняльне право Європи: Основи порівняльного правознавства. Європейські традиції. Харків : «Одіссей», 2002. 592 с.

17. Юридична компаративістика. Мультимедійний навчальний посібник. Київ, НАВС.2018. URL: https://arm.naiou.kiev.ua/books/legal_comparativistics/index.html.

Монографії та інші наукові видання:

1. Бигич О. Л. Порівняльне правознавство: природа та методологічне значення : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Київ, 2002. 17 с.

2. Вісин В. Ленгер Я. Становлення юридичної компаративістики як напряму сучасної правової науки. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2021. № 54 (том 1). С. 124-128. URL: http://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc54/part_1/28.pdf.

3. **Давид Р., Жоффре-Спинози К. Основные правовые системы современности / пер. с фр. Москва : Междунар. отношения, 1996. 400 с.**

4. Ідея порівняльного міжнародного права: pro et contra : збірник наукових праць на честь іноземного члена НАН України та НАПрН України Уїльяма Елліотта Батлера / за ред. Шемшученка Ю. С., Кресіна О. В. ; упор. О. В. Кресін, Ситар І. М.. Київ ; Львів : Ліга-прес, 2015. 536 с.
5. Карпічков В. Еволюція юридичної компаративістики в Україні. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2019. С. 24-32. Том 1 № 3(28). URL: <http://puuv.onua.edu.ua/index.php/puuv/article/view/314/616>.
6. Кресін О. В. Порівняльне правознавство у XIX – XX століттях: проблеми становлення : монографія. Київ : Логос, 2011. 294 с.
7. Кучук А. М. Теоретичні основи правового поліцентризму : монографія. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2017. 312 с.
8. Леже Р. Великие правовые системы современности: сравнительно-правовой подход / пер. с фр. Москва : Волтерс Клувер, 2009. 584 с.
9. Малишев Б. В. Судовий прецедент у правовій системі Англії. Київ : Праксіс, 2008. 344 с.
10. Павліченко Є. В. Дослідження теоретичної сутності компаративістики в юриспруденції. *Правовий часопис Донбасу*. 2018. № 4 (65). С. 70-75.
11. Порівняльне правознавство (теоретико-правове дослідження) : монографія / за ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. Київ : Фенікс, 2007. 400 с.
12. Порівняльне правознавство [Текст] : хрестоматія для юрид. вищ. навч. закл. і ф-тів : навч. посібник / уклад. О. В. Петришин, О. В. Зінченко, Д. В. Лук'янов. Харків : Право, 2016. 1024 с.
13. Проблема різноджерельного права: дослід порівняльного правознавства : монографія. Київ : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2004. 360 с.
14. Проблеми формування правової держави в Україні в умовах глобалізації. Суми : ФОП Цьома С. П., 2018. 128 с.
15. Савчин М. В. Сучасні тенденції конституціоналізму у контексті глобалізації та правового плюралізму : монографія. Ужгород : РІК-У, 2018. 440 с.
16. Стеценко С. Г., Васечко Л. О. Глобалізація та право: національний вимір : монографія. Київ : Атіка, 2012. 132 с.
17. Тихомиров А. Д. Юридическая компаративистика: философские, теоретические и методологические проблемы : монографія. Киев : Знання, 2005. 334 с.

18. Тихомиров О. Д. Юридична компаративістика: філософсько-методологічні засади: дис... канд. юр. наук: 12.00.12 / Київський національний університет внутрішніх справ. Київ, 2006. URL: <http://www.disslib.org/jurydychna-komparatyvistyka-filosofsko-metodolohychni-zasady.html>.

19. Ткаченко О. В. Функціоналістська парадигма порівняльно-правових досліджень : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.12. Київ, 2011. 20 с.

20. Чернецька О. В., Шилінгов В. С. Юридична компаративістика як самостійна юридична наукова дисципліна. Порівняльно-правові дослідження. 2009. № 1. С. 23–28.

ТЕМА 3. СІМ'Я ЗАГАЛЬНОГО ПРАВА

I. Підготувати мультимедійні презентації на запропоновані теми:

1. Судова практика або судовий прецедент як один з основних джерел сім'ї загального права.
2. Групи англоамериканської правової сім'ї.
3. Загальне право: поняття та особливості.
4. Право справедливості.
5. Статутне право
6. Найвідоміші пам'ятки права англосаксонського періоду.

II. Скласти схеми:

1. Структура англійського права.
2. Становлення загального права (1066–1485 рр.).
3. Система королівських судів (1066–1485 рр.).
4. Вестмінстерський статут 1285 р.

III. Теми рефератів:

1. Особливості англоамериканської правової сім'ї.
2. Виникнення суду присяжних та його роль у формуванні англійського права.
3. Право англосаксонського періоду.
4. Загальне право з 1066 р. по XIV ст.
5. Англійська правова система із XV ст. до середини XIX ст.
6. Англійське право із середини XIX ст.
7. Акт про права людини 1998 р.
8. Конституційна революція (кін. XX – поч. XXI ст.).

IV. Творче завдання (підібрати літературу на запропоновані теми, підготувати анотацію на обране джерело):

1. Співвідношення англійського і американського права.

2. Змагальна процедура як особливість англоамериканської правової сім'ї.
3. Роль інституту суду присяжних у англоамериканській правовій сім'ї.
4. Система судів Англії (1066–1485 рр.).
5. Перші викладення загального права.
6. Недоліки загального права.
7. Квятковська Б.І. Особливості судового прецеденту в англосаксонській та романо-германській правових сім'ях (порівняльний аналіз) / Теорія і практика правознавства. 2013. Вип. 1.
8. Декларативна теорія права.

V. Вирішити тестові завдання:

1. Що є джерелом англосаксонської системи права?

- А. Звичай.
- Б. Конституція.
- В. Нормативно-правовий акт.
- Г. Прецедент.

2. Що відноситься до первинних джерел сім'ї англоамериканського права?

- А. Авторитетні публікації в галузі права.
- Б. Матеріали Правової комісії.
- В. Правові звичаї та судові звіти.
- Г. Статути та делеговане законодавство.

3. Що означає термін «common law»?

- А. Різновид регіональної міждержавної правової системи.
- Б. Система загальних принципів, на яких базується правовий порядок.
- В. Система норм, створених королівськими судами.
- Г. Сукупність норм, які створювалися судом лорда-канцлера.

4. Право справедливості, що покликане доповнювати загальне право, виникло при винесенні рішень:

- А. Головою парламенту.
- Б. Королевою.
- В. Лордом-канцлером.
- Г. Прем'єр-міністром.

5. Як за характером співвідноситься англійське та американське право?

- А. Американському праву властивий спрощений порядок.
- Б. Англійське та американське право входять до різних правових сімей.
- В. Англійське та американське право за характером не відрізняються.
- Г. Англійському праву властивий спрощений порядок.

6. Хто є авторами декларативної теорії права?

- А. Е. Ламберт і Р. Салейл.
- Б. М. Хейл і В. Блекстоун.
- В. Ф. Бекон та І. Бентам.
- Г. Ш. Монтеск'є і Г. Лейбніц.

7. Чим принципово відрізняється право справедливості від загального права?

- А. Використанням прецедента.
- Б. Відношенням до статутного права.
- В. Процедурою розгляду справ.
- Г. Формою рішення.

8. Яке право є визначаючим у системі приватного права США?

- А. Договірне право.
- Б. Контрактне право.
- В. Майнове право.
- Г. Право спадковості.

9. Ким розроблений єдиний комерційний кодекс США?

- А. Адміністрацією президента США.
- Б. Американським інститутом права.
- В. Верховним судом США.
- Г. Конгресом США.

10. Яке правило має прецедент у загальному праві?

- А. Obiter dictum.
- Б. Ratio decidendi.
- В. Stare decisis.
- Г. Метод Ераво.

11. Вкажіть вид англійського правосуддя.

- А. Апеляційне.
- Б. Високе.
- В. Касаційне.
- Г. Середнє.

12. До основних джерел якої правової сім'ї належать загальне право, статутне право та делеговане законодавство?

- А. Англо-американської.
- Б. Релігійної.
- В. Романо-германської.
- Г. Традиційної.

13. Яке поняття визначається як “сукупність правових систем, об'єднаних спільністю історичного формування, структури права, його джерел, провідних галузей та інститутів права, особливостями правосвідомості, правотворчості та правозастосування”?

- А. Правова система.
- Б. Правова сім'я.
- В. Сім'я загального права.
- Г. Національна правова система.

14. У якому році в Англії було створено систему загального права?

- А. 1066.
- Б. 1676.
- В. 1908.
- Г. 2001.

15. Що визнається додатковим, допоміжним джерелом права, покликаним подолати прогалини в англо-американському праві, обумовлені його казуїстичним характером?

- А. Доктрина.
- Б. Розум.
- В. Віра.
- Г. Звичай.

16. Який принцип є основним у праві справедливості?

- А. Суд по совісті, а не за традицією та звичаєм.
- Б. Дозволено лише те, що прямо визначено законом.

- В. Дозволено все, що прямо не заборонено законом.
- Г. Закон – розум, звільнений від пристрасті.

17. На які частини поділяється англо-американське право?

- А. Матеріальне і процесуальне.
- Б. Приватне і публічне право.
- В. Усне і письмове.
- Г. Цивільне і кримінальне.

18. Яка компетенція суду ассизів?

- А. Займався податками і зборами.
- Б. Розглядав справи у виїзних засіданнях.
- В. Створений для вирішення в основному спорів майнового характеру між приватними особами.
- Г. Створений як орган з розгляду публічних справ і питань, що торкалися інтересів держави.

19. Що НЕ відноситься до особливостей права справедливості?

- А. Надання основної уваги моральним, а не правовим і суто нормативним аспектам
- Б. Затримка з розглядом справи породжує справедливість.
- В. Поява нових засобів судового реагування і захисту (судова заборона, виконання в натурі, анулювання та ін.)
- Г. Забезпечення більшої свободи суддівського розсуду порівняно з загальним правом.

20. Яка кількість систем права існує в США?

- А. 13.
- Б. 25.
- В. 36.
- Г. 51.

VI. Виконати практичні завдання:

Завдання № 1.

Визначте, які держави належать до англо-американської правової сім'ї:

- а) Іран
- б) Канада

- в) США
- г) Великобританія
- д) Бразилія
- е) Португалія
- ж) Австралія
- з) Ірак
- и) Пакистан
- к) Ліван
- л) Судан
- м) Нова Зеландія
- н) Північна Ірландія
- о) Латвія
- п) Шотландія
- р) Бірма
- с) Туреччина
- т) Палестина.

Завдання № 2.

Здійсніть порівняльну характеристику функцій і повноважень парламентів Великобританії та Канади.

Завдання № 3.

Здійсніть порівняльну характеристику конституцій США та Великобританії.

Завдання № 4.

Зобразіть схематично структуру англійського права (сучасний вигляд).

Завдання № 5.

Опишіть спільні та відмінні ознаки англійського та американського права на сучасному етапі.

Завдання № 6.

Зазначте письмово, якою є структура судового прецеденту.

Наведіть реальний приклад судового прецеденту.

Завдання № 7.

Опишіть обов'язкові стадії законопроекту в Англії / США.

Завдання № 8.

1. Заповніть таблицю «Основні етапи розвитку англійської правової системи».

№	Етап	Характеристика
1		
2		
3		
4		

Завдання № 9.

Заповніть таблицю на тему: «Порівняльна характеристика загального права і права справедливості».

Загальне право	Право справедливості

Завдання № 10.

Заповніть таблицю на тему: «Судова система Англії».

Ознака	Характеристика

VII. Словникова робота:

Англосаксонська система права, загальне право, право справедливості, прецедентне право, статутне право, судовий прецедент.

Основні нормативні акти:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. : прийнята на 5-й сесії Верховної Ради України (зі змінами внесеними станом на 07.02.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

- акти міжнародного права:

2. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року : прийнята та проголошена в резолюції 217 А (III) Генеральної асамблеї ООН. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015

3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04 листопада 1950 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004

Підручники:

1. Бехруз Х. Порівняльне правознавство : підручник. Одеса : Фенікс, 2009. 461 с.

2. Зінченко О. В., Лук'янов Д. В., Петришин О. В. Порівняльне правознавство : хрестоматія для юрид. фак-тів і заклад. вищ. освіти. Харків : Право, 2019. 1024 с.

3. Зінченко О. В., Лук'янов Д. В., Петришин О. В. Порівняльне правознавство у таблицях: 3-те вид., змін. Харків: Право. 2019. 164 с.

4. Лазор Л. И., Лазор В. В., Шамшина И. И. **Каноническое право : учебник. Луганск : Изд-во ООО «Виртуальная реальность», 2010. 569 с.**

5. Порівняльне правознавство : підручник / С. П. Погребняк та ін. ; за заг. ред. О. В. Петришина. Харків : Право, 2012. 272 с.

6. Ткаченко В. Д., Погребняк С. П., Лук'янов Д. В. Порівняльне правознавство : підручник / за ред. В. Д. Ткаченка. Харків : Право, 2003. 274 с.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Swiss Institute of Comparative Law Mixed Marriages: Selected Legal Issues Relevant to Swiss-Islamic Families. 2020. URL: https://www.isdc.ch/media/2036/broschuere_islamisches-recht_a5_web_en.pdf.

2. Бойко І. С., Бабін Б. В. Порівняльне правознавство : навч. посіб. 2-ге вид., випр. та допов. Одеса : Фенікс, 2011. 152 с.

3. Голяк Л. В., Мацко А. С., Тюріна О. В. Порівняльне правознавство : курс лекцій. Київ : МАУП, 2004. 200 с.

4. Дмитрієв А. І., Шепель А. О. Порівняльне правознавство : навч. посіб. Київ : Юстініан, 2003. 184 с.

5. Завгородня Ю. С., Кучук А. М. Юридична компаративістика : навч.-метод. посіб. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 112 с.

6. Лубський В. І., Борис В. Д. Мусульманське право : навч. посіб. Київ : Вілбор, 1997. 256 с.

7. Луць Л. А. Сучасні правові системи світу : навч. посіб. Львів : Юрид. фак-т Львів. нац-го ун-ту ім. І. Франка, 2003. 234 с.

8. Мороз С. П. Правничі системи сучасності : навч. посіб. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2019. 86 с.

9. Петришин О. В., Зінченко О. В., Лук'янов Д. В. Порівняльне правознавство у таблицях : навч. посіб. 3-те вид., змін. Харків : Право, 2019. 164 с.

10. Порівняльне правознавство (правові системи світу) / Ю. С. Шемшученко та ін. ; ред. Н. М. Оніщенко. Київ : Парламентське вид-во, 2008. 488 с.

11. Порівняльне правознавство у таблицях [Текст] : навч. посібник / О. В. Петришин, О. В. Зінченко, Д. В. Лук'янов, С. П. Погребняк.

Харків : Право, 2016. 164 с.

12. Практикум з теорії держави і права: навч. посібник / Кол. авт.; за заг. ред. д.ю.н., проф. Л. Р. Наливайко. Дніпро : Дніпр. держ. ун-т внутр. справ, 2021. 500 с.

13. Ситар І. М., Чорнобай О. Л. Романо-германська правова сім'я: гносеологічні та теоретичні аспекти : навч. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2009. 168 с.

14. Скакун О. Ф. Общее сравнительное правоведение: Основные

типы (семьи) правовых систем мира : учеб. для студ. вузов. Киев : Видавничий Дім «Ін Юре», 2008. 464 с.

15. Теорія держави і права в схемах та таблицях: навч. посіб. / кол. авт.; ред. Л. Р. Наливайко. Київ: Хай-Тек Прес, 2020. 296 с.

16. Харитонов О. І., Харитонов Є. О. Порівняльне право Європи: Основи порівняльного правознавства. Європейські традиції. Харків : «Одіссей», 2002. 592 с.

17. Юридична компаративістика. Мультимедійний навчальний посібник. Київ, НАВС.2018. URL: https://arm.naiiau.kiev.ua/books/legal_comparativistics/index.html.

Монографії та інші наукові видання:

1. Бигич О. Л. Порівняльне правознавство: природа та методологічне значення : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Київ, 2002. 17 с.

2. Вісин В., Ленгер Я. Становлення юридичної компаративістики як напряму сучасної правової науки. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2021. № 54 (том 1). С. 124-128. URL: http://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc54/part_1/28.pdf.

3. Давид Р., Жоффре-Спинози К. Основные правовые системы современности / пер. с фр. Москва : Междунар. отношения, 1996. 400 с.

4. Ідея порівняльного міжнародного права: pro et contra : збірник наукових праць на честь іноземного члена НАН України та НАПрН України Уільяма Елліотта Батлера / за ред. Ю. С. Шемшученка, О. В. Кресіна ; упор. О. В. Кресін, І. М. Ситар. Київ ; Львів : Ліга-прес, 2015. 536 с.

5. Карпичков В. Еволюція юридичної компаративістики в Україні. Прикарпатський юридичний вісник. 2019. С. 24-32. Том 1 № 3(28). URL: <http://pyuv.onua.edu.ua/index.php/pyuv/article/view/314/616>.

6. Кресін О. В. Порівняльне правознавство у XIX – XX століттях: проблеми становлення : монографія. Київ : Логос, 2011. 294 с.

7. Кучук А. М. Теоретичні основи правового поліцентризму : монографія. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2017. 312 с.

8. Леже Р. Великие правовые системы современности: сравнительно-правовой подход / пер. с фр. Москва : Волтерс Клувер, 2009. 584 с.

9. Малишев Б. В. Судовий прецедент у правовій системі Англії. Київ : Праксіс, 2008. 344 с.

10. Павліченко Є. В. Дослідження теоретичної сутності компаративістики в юриспруденції. Правовий часопис Донбасу. 2018. № 4 (65). С. 70–75.
11. Порівняльне правознавство (теоретико-правове дослідження) : монографія / за ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. Київ : Фенікс, 2007. 400 с.
12. Порівняльне правознавство [Текст] : хрестоматія для юрид. вищ. навч. закл. і ф-тів : навч. посібник / уклад. О. В. Петришин, О. В. Зінченко, Д. В. Лук'янов. Харків : Право, 2016. 1024 с.
13. Проблема різноджерельного права: дослід порівняльного правознавства : монографія. Київ : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2004. 360 с.
14. Проблеми формування правової держави в Україні в умовах глобалізації. Суми : ФОП Цьома С. П., 2018. 128 с.
15. Савчин М. В. Сучасні тенденції конституціоналізму у контексті глобалізації та правового плюралізму : монографія. Ужгород : РІК-У, 2018. 440 с.
16. Стеценко С. Г., Васечко Л. О. Глобалізація та право: національний вимір : монографія. Київ : Атіка, 2012. 132 с.
17. Тихомиров А. Д. Юридическая компаративистика: философские, теоретические и методологические проблемы : монография. Киев : Знання, 2005. 334 с.
18. Тихомиров О.Д. Юридична компаративістика: філософсько-методологічні засади: дис... канд. юр. наук: 12.00.12 / Київський національний університет внутрішніх справ. Київ, 2006. URL: <http://www.disslib.org/jurydychna-komparatyvistyka-filosofsko-metodolohychni-zasady.html>.
19. Ткаченко О. В. Функціоналістська парадигма порівняльно-правових досліджень : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.12. Київ, 2011. 20 с.
20. Чернецька О. В., Шилінгов В. С. Юридична компаративістика як самостійна юридична наукова дисципліна. Порівняльно-правові дослідження. 2009. № 1. С. 23–28.

ТЕМА 4. РЕЛІГІЙНО-ТРАДИЦІЙНІ ПРАВОВІ СІМ'Ї

I. Підготувати мультимедійні презентації на запропоновані теми:

1. Формування китайського права и вплив на нього релігійно-моральних норм конфуціанства та даосизму.
2. Особливості індуського права. Дхарма, артха і кама – джерела індійського права.
3. Основні відмінності та особливості мусульманського права.
4. Підтипи традиційної правової сім'ї.

II. Скласти схеми:

1. Джерела індуського права: поняття, види і класифікація.
2. Джерела мусульманського права: поняття, види і класифікація.
3. Джерела юдейського права: поняття, види і класифікація.
4. Джерела християнського права: поняття, види і класифікація.
5. Джерела права традиційної правової сім'ї.

III. Теми рефератів:

1. Критерії об'єднання правових систем у правові сім'ї.
2. Співвідношення звичаю і права в різних правових сім'ях.
3. Ієрархія джерел права в різних правових сім'ях.
4. Джерела (форми) права як юридична категорія і критерій формування правових сімей.
5. Роль законодавства як джерела права правових сімей.
6. Еволюція мусульманського права і пристосування його до сучасного світу.

IV. Творче завдання (підібрати літературу на запропоновані теми, підготувати анотацію на обране джерело):

1. Сім'я традиційного (звичаєво-общинного) права.

2. Особливості формування правових систем країн звичаєво-общинного права під впливом французьких, англійських та португальських колонізаторів.

V. Вирішити тестові завдання:

1. Що посідає центральне місце у системі цінностей ісламу?

- А. Воля та розум.
- Б. Терпимість та любов.
- В. Релігія та віра.
- Г. Гармонія та спокій.

2. Яким століттям датується зародження та початковий етап розвитку ісламського права?

- А. III.
- Б. IV.
- В. VII.
- Г. X.

3. Вкажіть основне і перше за значенням джерело мусульманського права.

- А. Сунна.
- Б. Коран.
- В. Іджма.
- Г. Кияс.

4. Яке джерело ісламського права являє собою усні та письмові судження авторитетних теологів і правознавців на рішення світської влади, прийняті з питань соціального життя, а також тлумачення різних положень, що містяться в основних джерелах права, але мають загальний характер?

- А. Даруру.
- Б. Іджма.
- В. Урф.
- Г. Фетва.

5. Хто виконував роль верховного судді у першій ісламській державі?

- А. Пророк Ібрагім.
- Б. Пророк Адам.

- В. Пророк Мухаммед.
- Г. Пророк Муса.

6. Вкажіть головні джерела права сучасної Індії.

- А. Звичай і міжнародні договори.
- Б. Правова доктрина і угоди.
- В. Закон і судовий прецедент.
- Г. Акти уряду і правові принципи.

7. Що є основою індуїзму?

- А. Вчення про злиття людини з природою.
- Б. Вчення про досягнення гармонії та компромісу в суспільстві.
- В. Вчення про перевтілення душі та карму.
- Г. Вчення про пріоритетність природного перед соціальним.

8. Як називається група людей, які об'єднані за родом занять чи професією?

- А. Каста.
- Б. Верства.
- В. Клас.
- Г. Спільнота.

9. Коли було прийнято Конституцію Індії?

- А. У 1947 році.
- Б. У 1950 році.
- В. У 1952 році.
- Г. У 1955 році.

10. Коли сформувалася релігія індуїзму?

- А. У II тис. до н.е.
- Б. У I тис. до н.е.
- В. У I тис. н.е.
- Г. У II тис. н.е.

11. Що НЕ є характерним для шлюбно-сімейних відносин у єврейському праві?

- А. Законодавством дозволяється багатоженство.
- Б. Відсутній інститут цивільного шлюбу.
- В. Створення сім'ї – це укладення релігійного шлюбу.
- Г. Шлюби євреїв з неєвреями заборонені законом.

12. Хто є пророком в іудеїв і першим священним автором?

- А. Мойсей.
- Б. Амос.
- В. Давид.
- Г. Ісая.

13. Як, згідно іудаїзму, називається день, коли Бог вирішує долю кожної людини на майбутній рік?

- А. Судний день.
- Б. Пора каяття.
- В. Час розплати.
- Г. Спокутний день.

14. Як називається молитовний будинок, храм у євреїв?

- А. Мечеть.
- Б. Собор.
- В. Синагога.
- Г. Костел.

15. Як називається іудейське свято перемоги світла над темрявою?

- А. Суккот.
- Б. Ханука.
- В. Песах.
- Г. Шабат.

16. З якою релігією канонічне право має нерозривний зв'язок?

- А. Іудаїзмом.
- Б. Караїмізмом.
- В. Християнством.
- Г. Ісламом.

17. Де виникло християнство?

- А. У Ізраїлі.
- Б. У Ватикані.
- В. У Палестині.
- Г. У Вірменії.

18. Що слід розуміти під канонічним правом?

А. Сукупність правил поведінки, які не набули законодавчого затвердження, але їх обов'язково треба дотримуватися в житті.

Б. Релігійно-правову систему, яка регулює суспільні відносини всередині громади, яка сповідує християнство.

В. Комплекс соціальних, моральних і юридичних норм, фундаментом і складовою якого є релігійні установлення та приписи ісламу.

Г. Сукупність установлень щодо віровчення, догматики, культу, церковної організації, що вироблені церковними соборами.

19. Яким терміном позначають «правила християнської віри і життя»?

А. Догмат.

Б. Канон.

В. Трактат.

Г. Закон.

20. Як називається джерело канонічного права, яким оформляється дозвіл церковної влади на певні ініціативи?

А. Князівські статuti.

Б. Керманичі книги.

В. Благословенні грамоти.

Г. Рішення соборів.

VI. Виконати практичні завдання:

Завдання № 1.

Доповніть таблицю «Характерні риси релігійних правових систем»

Риса	Ознаки
<i>Нерозривний зв'язок з релігією</i>	
<i>Розгляд права як результату божественного відкриття</i>	
<i>Персональний характер дії права</i>	
<i>Визнання соціальної цінності права</i>	
<i>Невизнання принципу формальної рівності прав людини</i>	

Завдання № 2.

Схематично зобразіть «Джерела сучасного африканського права».

Завдання № 3.

Схематично зобразіть «Джерела мусульманського права».

Завдання № 4.

Складіть порівняльну таблицю «Течії і школи мусульманського права».

Завдання № 5.

Здійснити порівняльний аналіз різноманітних класифікацій правових систем.

Завдання № 6.

Складіть порівняльну таблицю «Основні відмінності та особливості індійського права».

Завдання № 7.

Напишіть есе на тему: «Вплив християнства та ісламу на розвиток правових систем країн звичаєво-общинного права».

Завдання № 8.

Аргументуйте («за / «проти») тему: «Вестернізація (американізація) далекосхідної правової сім'ї».

Завдання № 9.

Визначте, які держави належать до релігійно-традиційної правової сім'ї:

- а) Іран
- б) Канада
- в) США

- г) ПАР
- д) Бразилія
- е) Португалія
- ж) Австралія
- з) Ірак
- и) Пакистан
- к) Ліван
- л) Судан
- м) Індія
- н) Польща
- о) Литва
- п) Сінгапур
- р) Бірма
- с) Туреччина
- т) Малайзіїя
- у) Ізраїль.

Завдання № 10.

Назвіть основні ознаки релігійно-традиційної правової сім'ї:

Релігійно-традиційна правова сім'я	<ul style="list-style-type: none"> а) нерозривний зв'язок з релігією. б) розуміння норми права як абстрактного, загального, неперсоніфікованого правила поведінки. в) персональний характер дії права. г) наділення людей різним правовим статусом, заперечення формальної рівності осіб. д) розглядання права виключно в позитивістському сенсі. е) поділ права на публічне та приватне. є) наявність системи загальних принципів, які визнаються джерелом права. ж) формування засад правової системи при викладанні права в університетах. з) перспектива зникнення права з відмиранням класів.
---------------------------------------	---

VII. Словникова робота:

Звичай, індуське право, конфуціанство, Коран, легізм, мусульманське право, сунна, японське право.

Основні нормативні акти:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. : прийнята на 5-й сесії Верховної Ради України (зі змінами внесеними станом на 07.02.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

- акти міжнародного права:

2. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року : прийнята та проголошена в резолюції 217 А (III) Генеральної асамблеї ООН. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015.

3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04 листопада 1950 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.

Підручники:

4. Swiss Institute of Comparative Law Mixed Marriages: Selected Legal Issues Relevant to Swiss-Islamic Families. 2020. URL: https://www.isdc.ch/media/2036/broschuere_islamisches-recht_a5_web_en.pdf.

5. Бехруз Х. Порівняльне правознавство : підручник. Одеса : Фенікс, 2009. 461 с.

6. Бойко І. С., Бабін Б. В. Порівняльне правознавство : навч. посібник 2-ге вид., випр. та допов. Одеса : Фенікс, 2011. 152 с.

7. Голяк Л. В., Мацко А. С., Тюріна О. В. Порівняльне правознавство : курс лекцій. Київ : МАУП, 2004. 200 с.

8. Дмитрієв А. І., Шепель А. О. Порівняльне правознавство : навч. посібник. Київ : Юстініан, 2003. 184 с.

9. Завгородня Ю. С., Кучук А. М. Юридична компаративістика : навч.-метод. посібник. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 112 с.

10. Зінченко О. В., Лук'янов Д. В., Петришин О. В. Порівняльне правознавство : хрестоматія для юрид. фак-тів і заклад. вищ. освіти. Харків : Право, 2019. 1024 с.

11. Зінченко О. В., Лук'янов Д. В., Петришин О. В. Порівняльне правознавство у таблицях: 3-те вид., змін. Харків: Право. 2019. 164 с.

12. Лазор Л. И., Лазор В. В., Шамшина И. И. Каноническое право : учебник. Луганск : Изд-во ООО «Виртуальная реальность», 2010. 569 с.

13. Лубський В. І., Борис В. Д. Мусульманське право : навч. посібник. Київ : Вілбор, 1997. 256 с.

14. Луць Л. А. Сучасні правові системи світу : навч. посібник Львів : Юрид. фак-т Львів. нац-го ун-ту ім. І. Франка, 2003. 234 с.

15. Мороз С. П. Правничі системи сучасності : навч. посібник Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2019. 86 с.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Петришин О. В., Зінченко О. В., Лук'янов Д. В. Порівняльне правознавство у таблицях : навч. посібник 3-тє вид., змін. Харків : Право, 2019. 164 с.

2. Порівняльне правознавство (правові системи світу) / Ю. С. Шемшученко та ін.; ред. Н. М. Оніщенко. Київ : Парламентське вид-во, 2008. 488 с.

3. Порівняльне правознавство : підручник / С. П. Погребняк та ін. ; за заг. ред. О. В. Петришина. Харків : Право, 2012. 272 с.

4. Порівняльне правознавство у таблицях [Текст] : навч. посібник / О. В. Петришин, О. В. Зінченко, Д. В. Лук'янов, С. П. Погребняк. Харків : Право, 2016. 164 с.

5. Практикум з теорії держави і права: навч. посібник / Кол. авт. ; за заг. ред. д.ю.н., проф. Л. Р. Наливайко. Дніпро : Дніпр. держ. ун-т внутр. справ, 2021. 500 с.

6. Ситар І. М., Чернобай О. Л. Романо-германська правова сім'я: гносеологічні та теоретичні аспекти : навч. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2009. 168 с.

7. Скакун О. Ф. Общее сравнительное правоведение: Основные типы (семьи) правовых систем мира : учеб. для студ. вузов. Киев : Видавничий Дім «Ін Юре», 2008. 464 с.

8. Теорія держави і права в схемах та таблицях: навч. посіб. / кол. авт.; ред. Наливайко Л. Р. Київ: Хай-Тек Прес, 2020. 296 с.

9. Ткаченко В. Д., Погребняк С. П., Лук'янов Д. В. Порівняльне правознавство : підручник / за ред. В. Д. Ткаченка. Харків : Право, 2003. 274 с.

10. Харитонова О. І., Харитонов Є. О. Порівняльне право Європи: Основи порівняльного правознавства. Європейські традиції. Харків : «Одіссей», 2002. 592 с.

11. Юридична компаративістика. Мультимедійний навчальний посібник. Київ, НАВС.2018. URL: https://arm.naiou.kiev.ua/books/legal_comparativistics/index.html.

Монографії та інші наукові видання:

1. Бигич О. Л. Порівняльне правознавство: природа та методологічне значення : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Київ, 2002. 17 с.
2. Вісин В. Ленгер Я. Становлення юридичної компаративістики як напряму сучасної правової науки. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2021. № 54 (том 1). С. 124-128. URL: http://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc54/part_1/28.pdf.
3. Давид Р., Жоффре-Спинози К. **Основные правовые системы современности / пер. с фр.** Москва : Междунар. отношения, 1996. 400 с.
4. Ідея порівняльного міжнародного права: pro et contra : збірник наукових праць на честь іноземного члена НАН України та НАПрН України Уільяма Елліотта Батлера / за ред. Ю. С. Шемшученка, О. В. Кресіна ; упор. О. В. Кресін, І. М. Ситар. Київ ; Львів : Ліга-прес, 2015. 536 с.
5. Карпічков В. Еволюція юридичної компаративістики в Україні. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2019. С. 24-32. Том 1 № 3(28). URL: <http://puuv.onua.edu.ua/index.php/puuv/article/view/314/616>.
6. Кресін О. В. Порівняльне правознавство у XIX – XX століттях: проблеми становлення : монографія. Київ : Логос, 2011. 294 с.
7. Кучук А. М. Теоретичні основи правового поліцентризму : монографія. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2017. 312 с.
8. Леже Р. **Великие правовые системы современности: сравнительно-правовой подход / пер. с фр.** Москва : Волтерс Клувер, 2009. 584 с.
9. Малишев Б. В. Судовий прецедент у правовій системі Англії. Київ : Праксіс, 2008. 344 с.
10. Павліченко Є. В. Дослідження теоретичної сутності компаративістики в юриспруденції. *Правовий часопис Донбасу*. 2018. № 4 (65). С. 70–75.
11. Порівняльне правознавство (теоретико-правове дослідження) : монографія / за ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. Київ : Фенікс, 2007. 400 с.
12. Порівняльне правознавство [Текст] : хрестоматія для юрид. вищ. навч. закл. і ф-тів : навч. посібник / уклад. Петришин О. В., Зінченко О. В., Лук'янов Д. В. Харків : Право, 2016. 1024 с.
13. Проблема різноджерельного права: дослід порівняльного правознавства : монографія. Київ : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2004. 360 с.

14. Проблеми формування правової держави в Україні в умовах глобалізації. Суми : ФОП Цьома С. П., 2018. 128 с.

15. Савчин М. В. Сучасні тенденції конституціоналізму у контексті глобалізації та правового плюралізму : монографія. Ужгород : РІК-У, 2018. 440 с.

16. Стеценко С. Г., Васечко Л. О. Глобалізація та право: національний вимір : монографія. Київ : Атіка, 2012. 132 с.

17. Тихомиров А. Д. Юридическая компаративистика: философские, теоретические и методологические проблемы : монография. Киев : Знання, 2005. 334 с.

18. Тихомиров О.Д. Юридична компаративістика: філософсько-методологічні засади: дис... канд. юр. наук: 12.00.12 / Київський національний університет внутрішніх справ. Київ, 2006. URL: <http://www.disslib.org/jurydychna-komparatyvistyka-filosofsko-metodolohychni-zasady.html>.

19. Ткаченко О. В. Функціоналістська парадигма порівняльно-правових досліджень : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.12. Київ, 2011. 20 с.

20. Чернецька О. В., Шилінгов В. С. Юридична компаративістика як самостійна юридична наукова дисципліна. Порівняльно-правові дослідження. 2009. № 1. С. 23–28.

ТЕМА 5. ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖНАРОДНОГО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

I. Підготувати мультимедійні презентації на запропоновані теми:

1. Подолання юридичних колізій в праві різних країн.
2. Етапи, механізм та форми забезпечення процесу адаптації законодавства України до законодавства ЄС.
3. Державна політика щодо адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу.
4. Зміст основних напрямів погодженого правового розвитку, їх співвідношення.
5. Система європейського права.

II. Скласти схеми:

1. Методичні рекомендації щодо здійснення порівняльно-правових досліджень проблем співвідношення міжнародного та національного права.
2. Мета, об'єкти, критерії порівняльно-правових досліджень проблем співвідношення міжнародного та національного права.
3. Інституції ЄС.
4. Установи ЄС.
5. Блоки норм системи європейського права.
6. Загальні принципи права ЄС.

III. Теми рефератів:

1. Загальносвітові тенденції правового розвитку та їх відображення у сучасній правовій системі України.
2. Загальна характеристика права ЄС.

IV. Творче завдання

(підібрати літературу на запропоновані теми, підготувати анотацію на обране джерело):

1. Загальна характеристика проблем співвідношення міжнародного і національного права.
2. Юридико-змістовні (юридико-соціальні) показники, за якими здійснюється дослідження співвідношення міжнародно-правових та національних правових документів.
3. Формально-юридичні показники, за якими здійснюється дослідження співвідношення міжнародно-правових та національних правових документів.
4. Форми та проблеми процесу узгодження міжнародного права і національних правових систем.

V. Вирішити тестові завдання:

1. Вкажіть основні види позитивних прав та свобод людини і громадянина.

- А. На свободу.
- Б. На життя.
- В. На працю.
- Г. На повагу до честі і гідності.

2. До якої правової сім'ї тяжіє національна правова система України?

- А. Соціалістичної.
- Б. Релігійної.
- В. Англо-американської.
- Г. Романо-германської.

3. Які міжнародні акти складають Хартію прав людини ООН?

- А. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права, Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод.
- Б. Перший факультативний протокол до Міжнародного пакту про громадянські та політичні права, другий факультативний протокол до Міжнародного пакту про громадянські та політичні права.
- В. Загальна декларація прав людини, міжнародний пакт про громадянські та політичні права.
- Г. Білль про права людини, Велика хартія вольностей.

4. До якої правової сім'ї належить правова система Франції?

- А. Традиційна правова сім'я.
- Б. Сім'я африканського права.
- В. Романо-германська правова сім'я.
- Г. Сім'я загального права.

5. Який юридичний інститут / процедура належать до юридичних гарантій прав людини?

- А. Право законодавчої ініціативи.
- Б. Презумпція невинуватості.
- В. Депутатський запит.
- Г. Право обирати вищі державні органи.

6. Яке поняття означає “сприйняття у формі збереження, утримання, засвоєння, використання елементів правових систем, принципів, форми права, юридичної техніки в процесі розвитку та оновлення правової системи суспільства”?

- А. Правовий досвід.
- Б. Правові традиції.
- В. Наступність у праві.
- Г. Правова спадщина.

7. З яких часів існують права і свободи людини?

- А. З часів античності.
- Б. З часу появи людства.
- В. З моменту закріплення в юридичних актах.
- Г. З моменту визнання іншими особами.

8. Що є стратегічним напрямом сучасної української держави?

- А. Звернення до історичної спадщини і розбудова правової системи, подібної до інших постсоціалістичних країн.
- Б. Створення власної правової системи, яка б відрізнялася від інших.
- В. Вхідження в європейський простір, об'єктивно й історично зумовлений її національним, культурним і правовим розвитком.
- Г. Створення такої ж правової системи, як у передових європейських країн.

9. Як називається процес повного узгодження законодавства відповідних держав шляхом приведення його до єдиної системи, однакових нормативів?

- А. Апроксимацією.
- Б. Уніфікацією.
- В. Гармонізацією.
- Г. Адаптацією.

10. Як здійснюється адаптація законодавства України до *acquis communautaire* Європейського Союзу?

- А. У сферах, визначених Угодою про партнерство і співробітництво 1994 р.
- Б. Виключно в економічній сфері.
- В. В економічній і сфері боротьби зі злочинністю.
- Г. У всіх сферах правового регулювання.

11. Продовжте речення: «Експертиза проектів нормативно-правових актів, які за предметом правового регулювання належать до сфер, правовідносини в яких регулюються правом Європейського Союзу, на відповідність *acquis communautaire* в Україні ...» .

- А. Є обов'язковою.
- Б. Не є обов'язковою.
- В. Передбачена лише щодо законів.
- Г. Передбачена лише щодо підзаконних нормативних актів.

12. Що означає принцип верховенства права Європейського Союзу?

- А. Норми права Європейського Союзу мають вищу юридичну силу, ніж норми національних правових систем держав-членів, окрім національних конституцій.
- Б. Норми права Європейського Союзу мають вищу юридичну силу, ніж норми національних правових систем держав-членів.
- В. Норми права Європейського Союзу мають вищу юридичну силу, ніж норми міжнародного права.
- Г. У разі колізії з нормою права ЄС відповідні норми національного права автоматично втрачають чинність.

13. Продовжте речення: «Згідно з принципом верховенства права Європейського Союзу в разі виявлення невідповідності національного права праву Союзу ...» .

- А. Автоматично втрачають чинність.
- Б. Втрачають чинність лише на підставі рішення компетентного органу держави.
- В. Можуть бути скасовані Радою ЄС.
- Г. Можуть бути скасовані Судом ЄС.

14. Які документи відносяться до первинного права Європейського Союзу?

- А. Спільні стратегії та загальні орієнтири.
- Б. Регламенти, директиви та рішення.
- В. Установчі договори європейського союзу та хартія про основоположні права ЄС.
- Г. Усе вищевикладене.

15. Від кого може надходити ініціатива щодо внесення змін до установчих договорів?

- А. Від Ради ЄС та Європарламенту як законодавчих органів ЄС.
- Б. Від однієї з держав-членів, від Комісії або від Європейського парламенту.
- В. Від Європейської ради як від органа вищого політичного керівництва.
- Г. Лише від держав-членів.

16. Ким готуються первинні рекомендації при перегляді установчих договорів Європейського Союзу?

- А. Виключно спеціально утвореним для цього органом ad hoc.
- Б. Конвентом у складі представників національних парламентів, голів держав чи урядів держав-членів, Європейського парламенту та Комісії.
- В. Європейською радою.
- Г. Представниками національних парламентів держав-членів.

17. Продовжте речення: «Якщо держава-член НЕ імплементує директиву у визначений термін, то...».

- А. Директива не набуває чинності.
- Б. Таку державу можливо виключити з членського складу ЄС.
- В. Це не становить порушення.
- Г. Таку державу можливо притягнути до матеріальної відповідальності.

18. Ким приймаються акти делегованого законодавства Європейського Союзу?

- А. Радою ЄС.
- Б. Національними парламентами держав – членів Союзу.
- В. Європейською комісією.
- Г. Радою ЄС спільно з Парламентом.

19. Чи може набути чинності міжнародна угода, стороною якої є Європейський Союз, якщо вона суперечить установчим договорам?

- А. Так, оскільки міжнародне право має примат над правом ЄС.
- Б. Так, у разі крайньої необхідності.
- В. Лише після внесення відповідних змін до неї або перегляду установчих договорів ЄС.
- Г. У жодному разі ні.

20. За допомогою яких документів відбувається гармонізація права Європейського Союзу і держав-членів?

- А. Висновків ЄС.
- Б. Директив ЄС.
- В. Регламентів ЄС.
- Г. Рішень ЄС.

VI. Виконати практичні завдання:

Завдання № 1.

Описати тезово: «Характеристика інтеграційних процесів України до Європейського Союзу».

Завдання № 2.

Ознайомитися із сучасними конституціями України (1996 р.), Польщі (1997 р.) та Франції (1958 р.) і письмово здійснити їх аналіз.

Завдання № 3.

Сформулювати власне бачення відмінностей (чи спорідненості) порядку (процедури) прийняття поправок до конституцій в європейських країнах (чи в більшості держав, що утворилися на теренах колишнього

СРСР) від(і) порядку (процедури) внесення змін до Конституції України та запропонувати варіанти зміни окремих аспектів останнього з урахуванням міжнародного досвіду.

Завдання № 4.

Опишіть Європейські співтовариства, які заклали фундамент історії ЄС.

Завдання № 5.

Опишіть які цілі та цінності ЄС визначає Лісабонський договір.

Завдання № 6.

Яким чином Лісабонський договір описує дотримання принципу: «Більше демократії, більше відкритості».

Завдання № 7.

Опишіть як Ви розумієте термін «*opinio juris*»?

Завдання № 8.

1. Заповніть таблицю «Принципи європейського права».

Завдання № 9.

Заповніть таблицю на тему: «Джерела європейського права».

Завдання № 10.

Заповніть таблицю на тему: «Вплив права ЄС на національні правові системи».

1		
2		
3		
4		
5		
6		

VII. Словникова робота:

Міжнародне право, європейське право, національне право, міжнародний договір, право Ради Європи, Конвенція про захист прав людини і основних свобод.

Основні нормативні акти:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. : прийнята на 5-й сесії Верховної Ради України (зі змінами внесеними станом на 07.02.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

- акти міжнародного права:

2. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року : прийнята та проголошена в резолюції 217 А (III) Генеральної асамблеї ООН. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015.

3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04 листопада 1950 року. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.

Підручники:

1. Бехруз Х. Порівняльне правознавство : підручник. Одеса : Фенікс, 2009. 461 с.

2. Зінченко О. В., Лук'янов Д. В. Петришин О. В. Порівняльне правознавство : хрестоматія для юрид. фак-тів і заклад. вищ. освіти. Харків : Право, 2019. 1024 с.

3. Зінченко О.В., Лук'янов Д.В., Петришин О.В. Порівняльне правознавство у таблицях: 3-те вид., змін. Харків: Право. 2019. 164 с.

4. Лазор Л. И., Лазор В. В., Шамшина И. И. Каноническое право : учебник. Луганск : Изд-во ООО «Виртуальная реальность», 2010. 569 с.

5. Порівняльне правознавство : підручник / С. П. Погребняк та ін. ; за заг. ред. О. В. Петришина. Харків : Право, 2012. 272 с.

6. Ткаченко В. Д., Погребняк С. П., Лук'янов Д. В. Порівняльне правознавство : підручник / за ред. В. Д. Ткаченка. Харків : Право, 2003. 274 с.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Бойко І. С., Бабін Б. В. Порівняльне правознавство : навч. посібник 2-ге вид., випр. та допов. Одеса : Фенікс, 2011. 152 с.

2. Голяк Л. В., Мацко А. С., Тюріна О. В. Порівняльне правознавство : курс лекцій. Київ : МАУП, 2004. 200 с.

3. Дмитрієв А. І., Шепель А. О. Порівняльне правознавство : навч. посібник. Київ : Юстініан, 2003. 184 с.

4. Завгородня Ю. С., Кучук А. М. Юридична компаративістика : навч.-метод. посібник. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 112 с.

5. Лубський В. І., Борис В. Д. Мусульманське право : навч. посібник. Київ : Вілбор, 1997. 256 с.

6. Луць Л. А. Сучасні правові системи світу : навч. посібник. Львів : Юрид. фак-т Львів. нац-го ун-ту ім. І. Франка, 2003. 234 с.

7. Мороз С. П. Правничі системи сучасності : навч. посібник. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2019. 86 с.

8. Петришин О. В., Зінченко О. В., Лук'янов Д. В. Порівняльне правознавство у таблицях : навч. посібник 3-те вид., змін. Харків : Право, 2019. 164 с.

9. Порівняльне правознавство (правові системи світу) / Ю. С. Шемшученко та ін. ; ред. Н. М. Оніщенко. Київ : Парламентське вид-во, 2008. 488 с.

10. Порівняльне правознавство у таблицях [Текст] : навч. посібник / О. В. Петришин, О. В. Зінченко, Д. В. Лук'янов, С. П. Погребняк. Харків : Право, 2016. 164 с.

11. Ситар І. М., Чорнобай О. Л. Романо-германська правова сім'я: гносеологічні та теоретичні аспекти : навч. посібник. Львів : ЛьвДУВС, 2009. 168 с.

12. Скаун О. Ф. **Общее сравнительное правоведение: Основные типы (семьи) правовых систем мира : учеб. для студ. вузов. Киев : Издавничий Дім «Ін Юре», 2008. 464 с.**

13. Харитонов О. І., Харитонов Є. О. Порівняльне право Європи: Основи порівняльного правознавства. Європейські традиції. Харків : «Одіссей», 2002. 592 с.

14. Юридична компаративістика. Мультимедійний навчальний посібник. Київ, НАВС.2018. URL: https://arm.naiu.kiev.ua/books/legal_comparativistics/index.html.

15. Swiss Institute of Comparative Law Mixed Marriages: Selected Legal Issues Relevant to Swiss-Islamic Families. 2020. URL.https://www.isdc.ch/media/2036/broschuere_islamisches-recht_a5_web_en.pdf.

Монографії та інші наукові видання:

1. Бигич О. Л. Порівняльне правознавство: природа та методологічне значення : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Київ, 2002. 17 с.

2. Вісин В. Ленгер Я. Становлення юридичної компаративістики як напряму сучасної правової науки. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2021. № 54 (том 1). С. 124-128. URL: http://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc54/part_1/28.pdf.

3. **Давид Р., Жоффре-Спинози К. Основные правовые системы современности / пер. с фр. Москва : Междунар. отношения, 1996. 400 с.**

4. Ідея порівняльного міжнародного права: pro et contra : збірник наукових праць на честь іноземного члена НАН України та НАПрН України Уільяма Елліотта Батлера / за ред. Шемшученка Ю. С.,

Кресіна О. В. ; упор. Кресін О. В., Ситар І. М.. Київ ; Львів : Ліга-прес, 2015. 536 с.

5. Карпічков В. Еволюція юридичної компаративістики в Україні. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2019. С. 24-32. Том 1 № 3(28). URL: <http://pyuv.onua.edu.ua/index.php/pyuv/article/view/314/616>.

6. Кресін О. В. Порівняльне правознавство у XIX – XX століттях: проблеми становлення : монографія. Київ : Логос, 2011. 294 с.

7. Кучук А. М. Теоретичні основи правового поліцентризму : монографія. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2017. 312 с.

8. Леже Р. Великие правовые системы современности: сравнительно-правовой подход / пер. с фр. Москва : Волтерс Клувер, 2009. 584 с.

9. Малишев Б. В. Судовий прецедент у правовій системі Англії. Київ : Праксіс, 2008. 344 с.

10. Павліченко Є. В. Дослідження теоретичної сутності компаративістики в юриспруденції. *Правовий часопис Донбасу*. 2018. № 4 (65). С. 70–75.

11. Порівняльне правознавство (теоретико-правове дослідження) : монографія / за ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. Київ : Фенікс, 2007. 400 с.

12. Порівняльне правознавство [Текст] : хрестоматія для юрид. вищ. навч. закл. і ф-тів : навч. посібник / уклад. О. В. Петришин, О. В. Зінченко, Д. В. Лук'янов. Харків : Право, 2016. 1024 с.

13. Проблема різноджерельного права: дослід порівняльного правознавства : монографія. Київ : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2004. 360 с.

14. Проблеми формування правової держави в Україні в умовах глобалізації. Суми : ФОП Цьома С. П., 2018. 128 с.

15. Савчин М. В. Сучасні тенденції конституціоналізму у контексті глобалізації та правового плюралізму : монографія. Ужгород : РІК-У, 2018. 440 с.

16. Саєнко М., Григор'єва Н. Проблематика виконання та дотримання рішень Європейського суду з прав людини у практиці чинного законодавства України. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2022. №2.С. 233-238. DOI: 10.31733/2078-3566-2022-2-233-238

17. Стеценко С. Г., Васечко Л. О. Глобалізація та право: національний вимір : монографія. Київ : Атіка, 2012. 132 с.

18. Тихомиров А. Д. Юридическая компаративистика: философские, теоретические и методологические проблемы : монография. Киев : Знання, 2005. 334 с.

19. Тихомиров О. Д. Юридична компаративістика: філософсько-методологічні засади: дис... канд. юр. наук: 12.00.12. *Київський національний університет внутрішніх справ*. Київ, 2006. URL : <http://www.disslib.org/jurydychna-komparatyvistyka-filosofsko-metodolohichni-zasady.html>.

20. Ткаченко О. В. Функціоналістська парадигма порівняльно-правових досліджень : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.12. Київ, 2011. 20 с.

21. Чернецька О. В., Шилінгов В. С. Юридична компаративістика як самостійна юридична наукова дисципліна. Порівняльно-правові дослідження. 2009. № 1. С. 23–28

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Підготовка до семінарських та практичних занять допомагає всебічно засвоїти навчальний матеріал з кожної теми дисципліни «Юридична компаративістика», набути вмінь щодо самостійної роботи з правовими актами (міжнародними та регіональними, Конституцією України, законами, іншими нормативно-правовими актами), а також з науковою й навчальною літературою.

Самостійна робота та індивідуальна робота здобувачів вищої освіти здійснюється у таких формах:

- 1) підготовка мультимедійних презентацій на запропоновані теми;
- 2) складання схем;
- 3) підготовка рефератів на запропонований перелік тем;
- 4) виконання творчих завдань (на запропоновані теми зробити підбір літератури та підготувати анотації);
- 5) вирішення тестових завдань;
- 6) виконання практичних завдань;
- 7) робота зі словником;
- 8) опрацювання правових актів;

робота в інформаційно-пошукових системах www.nbuv.gov.ua. – офіційний веб – сайт Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського; www.mvs.gov.ua/ – офіційний веб – сайт Міністерства внутрішніх справ України; www.un.org/ru/documents/decl_conv – офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй; www.zakon.rada.gov.ua. – офіційний сайт Верховної Ради України; Портал «Право України»; URL: <http://pravo-ukraine.org.ua> та ін.

- 9) опрацювання додаткової навчальної та наукової літератури.

Підготовка до семінарських і практичних занять передбачає виконання таких видів робіт у окремому зошиті або у зошиті для підготовки до семінарських та практичних занять.

Вирішення завдань для самостійної і індивідуальної роботи має розпочинатися з вивчення питань теми по конспекту лекції; далі Здобувач повинен опрацювати основні правові акти, ознайомитися з навчальною (а при необхідності – і з науковою літературою).

Відповіді на практичні завдання мають бути не односкладовими (стверджувальними чи негативними), а обґрунтованими.

При складанні схем та заповненні таблиць здобувачам вищої освіти слід врахувати, що матеріал слід надавати стисло, однак він має бути максимально інформативним.

При наданні відповідей на завдання для самостійної і індивідуальної роботи здобувачі вищої освіти обов'язково повинні зазначати (посилатись на) використане джерело.

Крім цього, індивідуальна робота здобувачів вищої освіти з дисципліни «Юридична компаративістика» може включати:

- 1) підготовку:
 - 1.1. тематичних доповідей на засідання наукового гуртка кафедри;
 - 1.2 тез доповідей на науково-практичні заходи міжнародного, всеукраїнського, регіонального та університетського рівня;
 - 1.3 есе;
 - 1.4 під керівництвом науково-педагогічного працівника наукової статті;
 - 1.5 конкурсної наукової роботи та ін.;
- 2) участь у олімпіадах;
- 3) підготовку анотації на статтю, опубліковану у вітчизняних та зарубіжних виданнях;
- 4) підготовка бібліографії по одній із тем навчального курсу з урахуванням новітніх джерел, не включених до списку рекомендованої літератури.

Підготовлені мультимедійні презентації повинні складатися з упорядкованих слайдів; матеріал в них повинен надаватись у вигляді визначень понять, діаграм, таблиць, схем, статистичних даних та ін.

**СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ
УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ
«ЮРИДИЧНА КОМПАРАТИВІСТИКА»**

У Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ встановлюється єдина максимальна сума балів – **100 балів** за всі види робіт з початкової дисципліни: семінарські, практичні та інші заняття (аудиторну роботу); опрацювання питань, які винесені на самостійну та індивідуальну роботу, самостійне вивчення першоджерел, тем і розділів; робота у науковому гуртку кафедри (підготовка тез доповідей та наукових статей, есе, конкурсних наукових робіт та ін.)

Максимальна сума балів за виконання аудиторної роботи – **30 балів**, самостійної та індивідуальної роботи – **відповідно максимально по 15 балів; 40 балів** здобувачі вищої освіти можуть отримати при складанні заліку (підсумковий контроль).

Таблиця 2.

**Критерії та засоби оцінювання аудиторної роботи
здобувачів вищої освіти**

БАЛИ	ПОЯСНЕННЯ
5	Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; на високому рівні сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані в повному обсязі. Під час заняття продемонстрована стабільна активність та ініціативність. Відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтується на глибокому знанні чинного законодавства, теорії та правозастосовної практики.
4	Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі передбачені планом заняття навчальні завдання виконані в повному обсязі з неістотними неточностями . Під час заняття продемонстрована ініціативність. Відповіді на питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань переважно ґрунтується на знанні чинного законодавства, теорії та правозастосовної практики.

Продовження таблиці № 2

3	Питання, винесені на розгляд, у цілому засвоєні; практичні навички та вміння мають поверхневий характер , потребують подальшого напрацювання та закріплення; навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані , деякі види завдань виконані з помилками .
2	Питання, винесені на розгляд, засвоєні частково , прогалини у знаннях не носять істотного характеру ; практичні навички та вміння сформовані недостатньо ; більшість навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань містять істотні помилки , які потребують подальшого усунення.
1	Курсант, студент, слухач не готовий до заняття , не знає більшої частини програмного матеріалу, з труднощами виконує завдання, невпевнено відтворює терміни і поняття, що розглядалися під час заняття, допускає змістовні помилки , не володіє відповідними вміннями і навичками, необхідними для розв'язання професійних завдань.
0	Відсутність на занятті

Таблиця 3

**Критерії оцінювання самостійної роботи
здобувачів вищої освіти**

Максимум 15 балів	
Підготовка словника юридичних термінів з тем курсу	від 5 до 15 балів
Ведення конспекту, що містить навчальний матеріал, передбачений програмою для засвоєння	до 5 балів
Ведення конспекту, що містить положення першоджерел, нормативних актів тощо	до 10 балів
Підготовка презентації з навчальної теми чи з окремого питання	від 5 до 15 балів
Виконання самостійних завдань (за погодженням з викладачем та відповідно до програми курсу)	від 5 до 15 балів

**Критерії оцінювання індивідуальної роботи
здобувачів вищої освіти**

Максимум 15 балів	
Підготовка доповіді	до 5 балів
Підготовка тексту реферату та доповідь по ньому	до 10 балів
Виконання індивідуальних творчих завдань (за погодженням з викладачем та відповідно до програми курсу)	до 15 балів
Підготовка есе з тематики питань, передбачених цією програмою	до 15 балів
Підготовка тез наукових доповідей, статей та участь у конференціях, круглих столах	до 15 балів

Для навчальної дисципліни «Юридична компаративістика» засобами діагностики знань (успішності навчання) виступають:

– *завдання для семінарських і практичних занять* (на семінарських заняттях викладач оцінює виступи здобувачів вищої освіти, їх активність у дискусії, уміння формулювати і відстоювати свою думку тощо. Перелік тем семінарських занять та завдання, що розв'язуються, визначається робочою програмою навчальної дисципліни. Підсумкові оцінки за семінарське заняття вносяться у відповідний журнал);

– *завдання для індивідуальної та самостійної роботи здобувачів вищої освіти, теми рефератів* (передбачаються робочою програмою навчальної дисципліни. Виконання завдань, які вносяться на самостійну та індивідуальну роботу, контролюється науково-педагогічним працівником *під час консультацій*);

– *завдання для підсумкового контролю* (використовуються як засіб контролю знань здобувачів вищої освіти після вивчення навчальної дисципліни; дозволяють оцінити досягнутий особою рівень сформованості знань, умінь і навичок);

– *тести* (можуть використовуватися для діагностики успішності під час аудиторних та практичних занять або як форма самоконтролю).

Переведення значення рейтингових оцінок з кредитного модуля в ECTS та традиційні оцінки

Встановлюється порядок перерахунку рейтингових показників 100-бальної університетської шкали оцінювання в традиційну бальну шкалу та європейську шкалу ECTS:

Таблиця 5

За шкалою ECTS	За національною шкалою	За шкалою навчального закладу
A	відмінно	90–100
BC	добре	75–89
DE	задовільно	60–74
FX	незадовільно з можливістю повторного складання	35–59
F	незадовільно з обов'язковим повторним курсом	1–34

FX означає: «незадовільно» – необхідно виконати певну додаткову роботу для успішного складання;

F означає: «незадовільно» – необхідна значна подальша робота.

**ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЮРИДИЧНА КОМПАРАТИВІСТИКА»**

1. Історія розвитку юридичної компаративістики.
2. Предмет і функції юридичної компаративістики.
3. Методологія порівняльного правознавства.
4. Етапи становлення романо-германської правової сім'ї.
5. Структура права у державах романо-германської правової сім'ї.
6. Форми (джерела) права у державах романо-германської правової сім'ї.
7. Етапи становлення сім'ї загального права.
8. Форми (джерела) права у державах сім'ї загального права.
9. Система права США.
10. Релігійно-общинна правова група: загальна характеристика.
11. Далекосхідна правова група: загальна характеристика.
12. Звичаєво-общинна правова група.
13. Право Ради Європи.
14. Поняття європейського права.
15. Передумови виникнення юридичної компаративістики.
16. Місце юридичної компаративістики в системі юридичного знання.
17. Поняття романо-германської правової сім'ї.
18. Публічне та приватне право: критерії розмежування.
19. Судова практика в державах романо-германської правової сім'ї.
20. Поняття сім'ї загального права.
21. Прецедентне право держав Британської Співдружності.
22. Мусульманське право: поняття та генеза.
23. Доктрина як основне джерело мусульманського права.
24. Історичні та релігійні корені індуського права
25. Основні універсальні і регіональні договори з прав людини.
26. Поняття права Європейського Союзу.
27. Особливості права Європейського Союзу.
28. Поняття та особливості міжнародного права.
29. Правовий поліцентризм як принцип пізнання правових явищ.
30. Вплив міжнародного права на розвиток національних систем права.

31. Схематично відобразіть міжнародні стандарти в сфері прав людини.
32. Складіть схему співвідношення національного (внутрішньодержавного) і міжнародного права.
33. Складіть схему основних мазхабів мусульманського права.
34. Схематично відобразіть особливості права Китаю.
35. Схематично відобразіть особливості права Японії.
36. Схематично відобразіть особливості індуського права.
37. Схематично відобразіть особливості мусульманського права.
38. Схематично відобразіть особливості звичаєво-общинної правової групи.
39. Схематично відобразіть форми (джерела) права у державах релігійно-традиційної правової сім'ї.
40. Складіть порівняльну таблицю релігійно-общинної і далекосхідної (традиційної) правових груп.
41. Схематично відобразіть структуру релігійно-традиційної правової сім'ї.
42. Схематично відобразіть структуру методології порівняльного правознавства.
43. Складіть схему розвитку юридичної компаративістики.
44. Схематично відобразіть функції юридичної компаративістики.
45. Схематично відобразіть структуру права у державах романо-германської правової сім'ї.
46. Схематично відобразіть галузеву структуру права у державах романо-германської правової сім'ї.
47. Схематично відобразіть форми (джерела) права у державах романо-германської правової сім'ї.
48. Схематично відобразіть види нормативно-правових актів у державах романо-германської правової сім'ї.
49. Схематично відобразіть структуру романо-германської правової сім'ї.
50. Складіть порівняльну таблицю публічного та приватного права.
51. Схематично відобразіть особливості романо-германської правової сім'ї.
52. Схематично відобразіть структуру права у державах сім'ї загального права.
53. Складіть порівняльну таблицю загального права та права справедливості.

54. Схематично відобразіть форми (джерела) права у державах сім'ї загального права.

55. Схематично відобразіть види судових прецедентів у державах сім'ї загального права.

56. Схематично відобразіть структуру сім'ї загального права.

57. Схематично відобразіть особливості загального права США.

58. Схематично відобразіть особливості загального права Канади.

59. Схематично відобразіть особливості загального права Австралії та Нової Зеландії.

60. Схематично відобразіть форми права у державах Британської Співдружності.

ЮРИДИЧНА КОМПАРАТИВІСТИКА

Д. А. Селіхов

*Методичні рекомендації
для самостійної та індивідуальної роботи*

(для здобувачів вищої освіти
1 курсу денної форми навчання
другого (магістерського) рівня вищої освіти
факультету підготовки фахівців для органів
досудового розслідування
та факультету підготовки фахівців
для підрозділів стратегічних розслідувань)

Редактори, оригінал-макет –
*Є. В. Коваленко-Марченкова, А. В. Самотуга
С. В. Лобань*

Підп. до друку 07.12.2022. Формат 60x84/16. Гарнітура – Times. Папір офісний.
Друк трафаретний. Ум.-друк. арк. 4,47. Обл.-вид. арк. 5,12.
Тираж – 50 прим.

Надруковано у Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ
49000, м. Дніпро, просп. Гагаріна, 26, rvv_vonr@dduvs.in.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6054 від 28.02.2018